

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาเศรษฐศาสตร์

ความหมาย

ความหมายตามแนวตะวันตก

วิชาเศรษฐศาสตร์มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “economic” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า “oikonomikos” แปลว่า การบริหารจัดการของครัวเรือน ดังนั้น วิชาเศรษฐศาสตร์จึงมีต้นกำเนิดมาจากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจกรรมของครัวเรือน (household management)

ในชีวิตประจำวันทุก ๆ คนมีเรื่องที่จะต้องตัดสินใจในการใช้จ่ายสิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา จึงมีปัจจัยหลายประการที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ เช่น ราคาของสินค้า เงินที่มีอยู่ รสนิยมและความพึงพอใจ เป็นต้น แม้ในระดับครอบครัวและระดับประเทศ การตัดสินใจในการใช้จ่ายจะต้องคำนึงถึงรายได้รวมว่าเป็นอย่างไร และมีกำลังในการใช้จ่ายมากน้อยเพียงใด

ในด้านการบริหารรายรับ และรายจ่ายนี้ รวมเรียกว่า “การบริหารงบประมาณ” ซึ่งวิชาเศรษฐศาสตร์จะว่าด้วยการศึกษาถึงปัญหาและวิธีการบริหารงบประมาณของประชาชน ทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัวและระดับประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้การใช้จ่ายและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นไปอย่างประหยัดและสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างดีที่สุด ดังนั้น วิชาเศรษฐศาสตร์จึงศึกษาถึงวิธีการจะตอบสนองความต้องการที่ไม่สิ้นสุดของมนุษย์ ด้วยทรัพยากรอันมีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ความหมายตามแนวพุทธศาสตร์

สำหรับความหมายของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธศาสตร์ หมายถึง ศาสตร์ที่จะนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง (สัมมาจรค) เพื่อนำไปบรรเทาหรือแก้ไขปัญหาชีวิต และนำมาซึ่งความสงบสุข มั่นคงของบุคคลและสังคมโดยทั่วกัน

เศรษฐศาสตร์ที่ศึกษาและแพร่หลายในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัตถุนิยม อาศัยวัตถุนิยมเป็นเป้าหมายของชีวิตและเป็นเครื่องวัดความเจริญก้าวหน้าของสังคม ใช้ความเห็นแก่ตัว (ตัณหา) เป็นตัวการในการตัดสินใจในกิจกรรมเศรษฐกิจมีผลทำให้สมาชิกในสังคมตกเป็นทาสตัณหา อันทำให้เกิดการเบียดเบียนต่อกันลุกลามไปใหญ่ ส่วนเศรษฐศาสตร์แนวพุทธศาสตร์ตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิต อาศัยวัตถุเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคม ใช้ความ ไม่เห็นแก่ตัว (อโลภะ) และปัญญาในการตัดสินใจในกิจกรรมเศรษฐกิจ

ดังนั้นเพื่อความเข้าใจมากขึ้นจึงพอสรุปเปรียบเทียบ แนวคิดของตะวันตกและแนวคิดพุทธศาสตร์ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตาราง ที่ 1

แสดงการเปรียบเทียบระหว่างเศรษฐศาสตร์แนวตะวันตกกับแนวพุทธ

ประเภท	เศรษฐศาสตร์แนวตะวันตก	เศรษฐศาสตร์แนวพุทธศาสตร์
การผลิตและการแบ่งปันผลผลิต	<ul style="list-style-type: none"> - การผลิตของเศรษฐศาสตร์ทุนนิยมถือหลักการใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อจะได้กำไรสูงสุด โดยไม่คำนึงถึงปัญหาอื่น เช่น การเอารัดเอาเปรียบและสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ - การผลิตเพื่อแสวงหากำไรสูงสุด สามารถทำให้สังคมเดือดร้อน 	<ul style="list-style-type: none"> - การผลิตมุ่งการแปรสภาพสิ่งหนึ่งให้เป็นอีกสิ่งหนึ่งอันได้แก่ สินค้าและบริการโดยไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อ การดำรงชีวิต โดยคำนึงถึง ประโยชน์ต่อร่างกาย จิตใจ และสภาพแวดล้อม - มุ่งให้สมาชิกดำรงชีวิตด้วยหลักสมชีวิตาคือ เลี้ยงชีพตามสมควร แก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ให้เดือดร้อนผู้อื่น
การตลาด	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าราคาถูก แต่ผู้ผลิตต้องการจำหน่ายในราคาแพง ๆ ทำให้มีการกดราคาปัจจัยการผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นความฉลาดในการซื้อขาย โดยผู้ขายไม่ค้ากำไรเกินควร ผู้บริโภค ซื้อสินค้าในราคาที่เหมาะสม ยกเว้นสินค้าที่เป็นอาวูร ชีวิตมนุษย์ สัตว์ น้ำเมา และยาพิษ
การบริโภค	<ul style="list-style-type: none"> - เศรษฐศาสตร์ นิโคลาสติค ถือว่า สินค้ามีจุดมุ่งหมาย เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค ถือว่าการบริโภค เป็นจุดมุ่งหมายของชีวิต - ผู้บริโภคมุ่งหาความพอใจในการบริโภคมากกว่ามุ่งถึงประโยชน์ของสินค้า - เกิดการบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย - เกิดปัญหาการเผาผลาญทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด 	<ul style="list-style-type: none"> - ถือว่าการบริโภคเป็นเครื่องมือ การดำรงชีวิต พัฒนาและสร้างความสุขให้แก่ชีวิต - รู้จักประมาณในการบริโภค - ผู้บริโภครู้จักประโยชน์ของสินค้าที่มีประโยชน์ต่อร่างกายจิตใจ และการดำรงชีวิตทั้งระดับบุคคลและสังคม - รู้จักประหยัดทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด

ตาราง ที่ 1

แสดงการเปรียบเทียบระหว่างเศรษฐศาสตร์แนวตะวันตกกับแนวพุทธ

ประเภท	เศรษฐศาสตร์แนวตะวันตก	เศรษฐศาสตร์แนวพุทธศาสตร์
การคลังของ รัฐบาล	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐบาลคอยกำกับดูแลและวางกฎระเบียบ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการขาดผลประโยชน์ของภาคเอกชน - สร้างความมั่งคั่งและมั่นคง ของประเทศ โดยหารายได้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของรัฐบาล - ก่อหนี้สาธารณะและนโยบายการคลัง 	<ul style="list-style-type: none"> - ถือว่าเงินเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต - การดำเนินกิจกรรมทางการเงินของ รัฐบาล เพื่อเป็นเครื่องมือส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตในสังคม
การพัฒนา เศรษฐกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจโดยเอาปริมาณสินค้า บริการเป็นเครื่องวัด - มีการผลิตสินค้าที่ทำลายมนุษย์ เช่น อาหาร อาหารที่มีสารเป็นพิษต่อร่างกาย - คนตกเป็นทาสวัตถุ ก่ออาชญากรรม โรคจิต 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มุ่งพัฒนาวัตถุเป็นแกนกลาง - เน้นการพัฒนาคนให้รู้จักการผลิต การบริโภค การตลาดที่ถูกทำนองคลองธรรม สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต

ประเภทของสินค้าและบริการ

ปัจจัยการผลิต หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้เพื่อการผลิตเป็นสินค้าและบริการ ในความหมายทางเศรษฐศาสตร์แบ่งปัจจัยการผลิตเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. **ที่ดิน (Land)** ซึ่งใช้เป็นที่ของอาคาร โรงงานที่ทำการผลิต รวมถึงทรัพยากรที่อยู่ในดิน โดยผลตอบแทนของที่ดินได้แก่ **ค่าเช่า (Rent)**
2. **แรงงาน (Labour)** หมายถึง ความคิดและกำลังกายของมนุษย์ได้นำไปใช้ในการผลิต โดยมีผลตอบแทนคือ **ค่าจ้าง (Wage or Salary)**
3. **ทุน (Capital)** ในความหมายทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง สิ่งก่อสร้าง และเครื่องจักรเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต นอกจากนี้ทุนยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

เงินทุน (Money Capital) หมายถึงปริมาณเงินตราที่เจ้าของเงินนำไปซื้อวัตถุดิบ จ่ายค่าจ้าง ค่าเช่า และดอกเบี้ย

สินค้าประเภททุน (Capital Goods) หมายถึง สิ่งก่อสร้าง รวมถึงเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตเป็นต้น ผลตอบแทนจากเงินทุน คือ ดอกเบี้ย (Interest)

4. **ผู้ประกอบการ (Entrepreneurship)** หมายถึง บุคคลที่สามารถนำปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาดำเนินการผลิตให้มีประสิทธิภาพที่สุด โดยอาศัยหลักการบริหารที่ดี การตัดสินใจจากข้อมูลหรือจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างรอบคอบ รวมถึงความรับผิดชอบ ผลตอบแทน คือ กำไร (Profit)

ลักษณะของวิชาเศรษฐศาสตร์ มีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นวิชาหนึ่งของสังคมศาสตร์
2. เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ในสังคมศาสตร์ เช่น ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์
3. ส่วนใหญ่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิต ความเป็นอยู่ประจำวันของมนุษย์
4. ข้อมูลส่วนใหญ่ แสดงออกในรูปของปริมาณ หรือตัวเลขต่างๆ แต่บางเรื่องก็ไม่อาจวัดออกมาเป็นปริมาณ หรือตัวเลขได้ เช่น ความชอบ ความพอใจ เป็นต้น

ความเป็นมาของวิชาเศรษฐศาสตร์

วิชาเศรษฐศาสตร์มีที่มาจากเหตุผล 2 ประการ คือ

1. ทรัพยากรมีจำกัด คือ สิ่งที่จะนำมาผลิตสินค้าและบริการเพื่อจำหน่ายแจกให้กับผู้บริโภค ซึ่งรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรที่เป็นทุน เช่น เครื่องจักร เทคนิคการผลิต เงินทุนมีจำกัด
2. ความต้องการมีไม่จำกัด คือ ความต้องการมนุษย์ที่จะกิน ใช้ทรัพยากร เพื่อสนองความต้องการของตนมีไม่จำกัด

ความสำคัญ

วิชาเศรษฐศาสตร์มีความสำคัญดังนี้

1. เศรษฐศาสตร์จะช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรมีประสิทธิภาพสูงสุดและยุติธรรม เพื่อสนองความต้องการของสังคมส่วนรวม
2. เศรษฐศาสตร์เป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่จะช่วยให้เข้าใจเหตุการณ์และปัญหาเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจด้วย
3. เศรษฐศาสตร์จะให้ความรู้พื้นฐานอันเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพสาขาต่าง ๆ
4. เศรษฐศาสตร์ช่วยให้ประชากรของประเทศเป็นคนมีคุณภาพ รู้จักการผลิตและการบริโภค และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาประเทศ

ประเภทของวิชาเศรษฐศาสตร์

ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ สามารถจำแนกขอบเขตได้เป็น 2 แขนงวิชา คือ เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) และเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics)

เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics)

เป็นแขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ที่พิจารณาปัญหาและพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของสังคมในระดับหน่วยย่อย (Individual unit) เป็นสำคัญ เน้นศึกษาถึงการตัดสินใจทางธุรกิจของหน่วยผลิต (firm) หน่วยใดหน่วยหนึ่ง หรืออุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่ง หรือศึกษาถึงพฤติกรรมของครัวเรือน (household) หนึ่ง ๆ ในฐานะที่เป็นผู้บริโภค

โดยรากศัพท์แล้ว Microeconomics มาจากภาษากรีกว่า Mikros แปลว่า “เล็ก” (Small) รวมกับ คำว่า economics ถึงแม้ว่าวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาคจะพิจารณาปัญหาจากจุดเล็กๆหรือส่วนย่อย ก็ตาม แต่วิชานี้ก็มิได้ศึกษาเฉพาะปัญหาเล็ก ๆ ตามที่เข้าใจกันทั่วไป ในทางตรงกันข้ามวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาคจะให้ความสนใจต่อปัญหาที่ใหญ่และจัดเป็นปัญหาสำคัญๆ ในระบบเศรษฐกิจ โดยเน้นการพิจารณาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือก (Choice) ของหน่วยเศรษฐกิจ(economic unit) ซึ่งถือเป็นการศึกษาในระดับพื้นฐาน เพื่อนำความรู้นี้ไปประกอบการพิจารณาปัญหาอื่นๆ ในทางเศรษฐศาสตร์ ดังนั้นจึงสรุปว่าเศรษฐศาสตร์จุลภาคมุ่งศึกษาเรื่องต่อไปนี้คือ

- ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านความพอใจ ความชอบของบุคคลที่มีต่อสินค้าและบริการ การเลือก การบริโภค เป็นต้น

- ศึกษาพฤติกรรมของผู้ผลิตในด้านการตั้งราคา การคิดต้นทุนการผลิต การจำหน่าย จ่ายแจก สินค้าและบริการ กลไกราคาและการใช้ระบบราคาเพื่อจัดสรรสินค้า บริการ และทรัพยากรอื่นๆ

โดยทั่วไป เนื้อหาหลักของวิชาเศรษฐศาสตร์จะมุ่งศึกษาในเรื่องของการจัดสรรทรัพยากร ที่ขาดแคลน (allocation of scarce resources) ซึ่งเป็นหัวใจและขอบเขตหลักของวิชาเศรษฐศาสตร์ แต่วิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาค มุ่งศึกษาด้านพฤติกรรมของตลาดและกลไกราคา(price mechanism) ซึ่งเป็นการศึกษาในประเด็นย่อย ๆ ควบคู่กันไป บางครั้งจึงนิยมเรียกทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคว่า ทฤษฎีราคา (Price Theory)

เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics)

เป็นแขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ที่พิจารณาปัญหาและพฤติกรรมทางเศรษฐกิจในระดับส่วนรวมหรือระดับประเทศ เช่น ศึกษาถึงภาวะการผลิตและราคาสินค้าโดยรวมของประเทศ ภาวะการว่างงานและความผันผวนต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งนโยบายหรือมาตรการที่สามารถนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาของเศรษฐกิจส่วนรวมได้

โดยรากศัพท์แล้ว Macroeconomics มาจากภาษากรีกว่า Makros แปลว่า “ใหญ่” รวมกับคำว่า (large)รวมกับคำว่าeconomics เนื้อหาหลักของวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาคจึงมุ่งศึกษาในเรื่องของเศรษฐกิจส่วนรวม เช่น ภาวะการผลิตของประเทศ ภาวะการว่างงาน ภาวะค่าครองชีพ รายได้รวมของประเทศ

วัฏจักรธุรกิจ (business cycles) และความผันผวนของราคาสินค้าต่างๆไป เป็นต้น ประเด็นเหล่านี้ บางครั้งเรียกทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาคว่า ทฤษฎีรายได้ประชาชาติ (National Income Theory) เพราะเป็นสาขาที่มุ่งเน้นในเรื่องภาวะรายได้รวม (aggregate income) ของประชาชนทั้งประเทศ

ในปัจจุบันนี้ นักวิชาการนิคมศึกษาเศรษฐศาสตร์จุลภาคและมหภาคควบคู่กัน ไปจะเห็นได้ว่า มีการนำผลการวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐศาสตร์จุลภาคมาประยุกต์ใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาคมากขึ้น ก็เพราะระบบเศรษฐกิจส่วนรวม ย่อมมีองค์ประกอบที่เป็นเศรษฐกิจหน่วยย่อยๆ ร่วมกัน ดังนั้น การศึกษาปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของสังคมหนึ่ง ๆ จึงจำเป็นต้องพิจารณาทั้งระบบเศรษฐกิจที่เป็นส่วนรวม และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลหรือแต่ละหน่วยผลิตซึ่งเป็นเศรษฐกิจหน่วยย่อยๆ เพราะเศรษฐกิจหน่วยย่อยนี้ก็มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมและความเป็นไปของเศรษฐกิจในระดับประเทศหรือระดับส่วนรวมของสังคม

ประโยชน์ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

ประโยชน์ในฐานะผู้บริโภค

- รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการบริโภคและใช้ในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือความพอใจสูงสุดแก่ตน

- สามารถจำแนกชนิดของสินค้าหรือบริการที่มีประโยชน์ และสามารถเข้าบำบัดความต้องการของตนเองและคนในครอบครัวได้ด้วยราคาที่ประหยัดที่สุด

- สามารถประมาณการค่าใช้จ่ายและการกำหนดแผนการบริโภค การออม ได้อย่างเหมาะสม

- สามารถคาดคะเนสถานการณ์ทางเศรษฐกิจได้อย่างมีเหตุผล

ในฐานะผู้ผลิตและเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต

- ช่วยให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของทรัพยากรว่าควรใช้ให้เป็นประโยชน์หรือให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด

- ช่วยให้ผู้สามารถจัดสรรหรือแจกจ่ายสินค้าและบริการที่ผลิตได้นั้น ไปยังผู้ที่สมควรได้รับมากที่สุด และตรงตามความต้องการของบุคคลเหล่านั้น

- ช่วยให้เกิดความตระหนักในความต้องการในวัตถุดิบและปัจจัยการผลิตอื่นๆ ได้ถูกต้อง สามารถคาดคะเนความต้องการของผู้บริโภคในสินค้าที่ตนผลิตด้วย

- ช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายหรือลดต้นทุนการผลิต ทำให้การดำเนินธุรกิจของตนเป็นไปด้วยดี

ในฐานะผู้กำหนดนโยบายเศรษฐกิจ (ผู้บริหาร) ของประเทศ

- สามารถเข้าใจปัญหาในด้านต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ

- ลำดับความสำคัญโครงการ ตามความจำเป็นและความต้องการประชาชนและประเทศชาติ

- จัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บริการแก่ทุกๆ ฝ่ายอย่างทั่วถึงเท่าที่สามารถจะทำได้

- สามารถวางนโยบายทางเศรษฐกิจ เพื่อความมั่งคั่งและความมั่นคงของประเทศได้

คำศัพท์ที่น่ารู้ทางเศรษฐศาสตร์

1. ความต้องการทางเศรษฐศาสตร์

คือ ความอยากหรือความปรารถนาที่จะได้สิ่งต่าง ๆ มาบริโภค หรือทำความพอใจให้กับตนความต้องการสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว นับเป็นกลไกสำคัญเบื้องต้นที่ก่อให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจตามมาอีกมากมาย

2. ความต้องการของมนุษย์มีลักษณะ ดังนี้

- 1) ความต้องการทั่วไปไม่มีที่สิ้นสุด
- 2) ความต้องการสิ่งของเฉพาะชนิดย่อมมีที่สิ้นสุด เช่น เมื่อหิวข้าวมีความต้องการกินข้าว เมื่อได้ข้าวมากกินหมดจานแล้ว เราอาจอิ่มพอดี ความต้องการสิ่งของเฉพาะชนิดจะลดน้อยลงเป็นลำดับ เมื่อเราได้สิ่งของชนิดนั้นมาบำบัดความต้องการมากหน่วยขึ้นเรื่อย ๆ
- 3) ของที่ใช้บำบัดความต้องการอาจเปลี่ยนทดแทนกันได้ เช่น เมื่อเราต้องการซื้อเนื้อสุกรมาปรุงอาหาร แต่บังเอิญเนื้อสุกรในตลาดไม่มีขาย เราก็อาจซื้อเนื้อโคมาปรุงอาหารแทนได้ การที่มนุษย์เราสามารถบำบัดความต้องการด้วยสิ่งของที่ใช้ทดแทนกันได้ เช่นนี้ ทำให้เกิดกฎสำคัญ คือ กฎแห่งการทดแทนกัน ซึ่งเป็นกฎที่จะช่วยป้องกันการค้าขายแบบผูกขาดได้เป็นอย่างดี
- 4) ความต้องการอาจจะกลายเป็นนิสัยได้ ความต้องการในของบางสิ่งนั้น ถ้าได้รับการบำบัดทุกครั้งบ่อยๆ เข้า อาจเกิดความต้องการในสิ่งนั้นต่อไปอาจเป็นนิสัยได้ เช่น การติดบุหรี่ ติดเหล้า
- 5) ความต้องการของบางอย่างจะไปเกี่ยวข้องกับความต้องการของอย่างอื่นด้วย เช่น เมื่อต้องการไม้ตีปิงปอง ก็ต้องการมีลูกปิงปองด้วยประกอบกันไป เป็นต้น

3. ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์

ทฤษฎี คือ สิ่งต่างๆ ที่จะใช้บำบัดความต้องการมนุษย์ได้ ไม่ว่าสิ่งนั้นๆ จะมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ตาม

3.1. ประเภทของทฤษฎี

ทฤษฎีอาจแบ่งได้เป็นหลายประเภท แล้วแต่ว่าจะใช้อะไรเป็นเกณฑ์ ประเภทของทฤษฎีแบ่งได้ดังนี้

ก. เกณฑ์ปริมาณที่มีอยู่ของทฤษฎี แบ่งทฤษฎีได้เป็น 2 ประเภท คือ

- 1) ทฤษฎีเสรี คือ ทฤษฎีที่มีอยู่ตามธรรมชาติเป็นจำนวนมากมาเกิดความต้องการของมนุษย์บริโภคได้โดยไม่ต้องซื้อหรือนำสิ่งใดไปแลกเปลี่ยนทฤษฎีชนิดนี้ เช่น อากาศ แสงแดด น้ำตามแม่น้ำลำคลอง ฯลฯ
- 2) เศรษฐทฤษฎี คือ ทฤษฎีสินที่มีอยู่เป็นจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอกับความต้องการของมนุษย์โดยทั่วไป ผู้ใดต้องการจะบริโภคทฤษฎีประเภทนี้ จะต้องนำทฤษฎีชนิดอื่นหรือเงิน ไปแลกเปลี่ยน ซื้อหา จึงจะได้มา

ลักษณะสำคัญของเศรษฐกิจต้องเป็นทรัพย์สินที่สามารถเข้ายึดถือเป็นเจ้าของได้และเป็นทรัพย์สินที่สามารถเปลี่ยนมือกันได้ คือ อาจนำไปซื้อขายแลกเปลี่ยน เช่า หรือโอนความเป็นเจ้าของกันได้ ซึ่งลักษณะของเศรษฐกิจเช่นนี้เองที่ทำให้เศรษฐกิจมีมูลค่าแห่งการแลกเปลี่ยน

ข. เกณฑ์การนำทรัพย์สินไปบำบัดความต้องการหรือใช้ประโยชน์ แบ่งทรัพย์สินเป็น 2 ประเภท

1) สินค้าผู้บริโภค คือ สินค้าหรือทรัพย์สินที่ถูกนำมาบำบัดความต้องการของผู้บริโภคโดยตรง เช่น ข้าว น้ำตาล น้ำปลา ผลไม้

2) สินค้าสำหรับผู้ผลิต คือ สินค้าหรือทรัพย์สินที่ถูกนำไปใช้เป็นปัจจัยในการผลิตสินค้าชนิดอื่นต่อไปอีก เช่น วัตถุดิบ เครื่องจักรและโรงงานที่ใช้ไปเพื่อการผลิตสินค้าและบริการ เป็นต้น

ค. เกณฑ์คุณลักษณะของทรัพย์สิน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท

1) สินค้าคงทนหมายถึง สินค้าที่สามารถนำมาบริโภคได้หลายๆ ครั้ง โดยการเปลี่ยนแปลงลักษณะสภาพของตัวสินค้าน้อยมาก เช่น เสื้อผ้า รถยนต์ เครื่องจักร โทรศัพท์ เครื่องมือ ตู้เย็น พัดลม หนังสือ เป็นต้น

2) สินค้าไม่คงทน หมายถึง สินค้าที่สามารถบริโภคได้เพียงครั้งเดียวก็หมดลักษณะสภาพไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง ไม่สามารถจะนำจำนวนเดิมขึ้นเดิมมาบริโภคในลักษณะเดิมได้อีก สินค้าประเภทนี้มีหลายชนิด เช่น อาหาร น้ำมันเชื้อเพลิง ยารักษาโรค เป็นต้น

4. หน่วยเศรษฐกิจ

หน่วยเศรษฐกิจ หมายถึง ผู้ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งตามปกติจะมีจำนวนมากมาย ในสังคมเศรษฐกิจ ซึ่งหน่วยเศรษฐกิจแบ่งตามหน้าที่ทางเศรษฐกิจได้ 2 ประเภท คือ

1) หน่วยครัวเรือนซึ่งประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดในสังคมทำหน้าที่เป็นผู้บริโภค และเจ้าของปัจจัยการผลิต เช่น บิดาของนักเรียนทำหน้าที่ทั้งผู้บริโภคและเจ้าของปัจจัยการผลิต

2) หน่วยผลิตหรือหน่วยธุรกิจ หน่วยธุรกิจทำหน้าที่ผลิตสินค้าและบริการ โดยการจัดหาปัจจัยการผลิตมาจากหน่วยครัวเรือนและทำหน้าที่จำหน่ายผลผลิตแก่หน่วยครัวเรือนเพื่อการบริโภคด้วย

5. วงจรเศรษฐกิจ

วงจรเศรษฐกิจ คือ วงจรแห่งความสัมพันธ์กันระหว่างหน่วยครัวเรือนกับหน่วยผลิต ซึ่งเกิดจากการที่หน่วยผลิตต้องจัดหาปัจจัยการผลิตมาจากหน่วยครัวเรือนและจำหน่ายจ่ายแจกสินค้าและบริการที่ผลิตได้ไปให้แก่หน่วยครัวเรือนด้วย ซึ่งวงจรเศรษฐกิจอาจแบ่งได้ 3 แบบใหญ่ๆ คือ

- 1) วงจรเศรษฐกิจแบบการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยตรง
- 2) วงจรเศรษฐกิจแบบใช้เงินเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน
- 3) วงจรเศรษฐกิจแบบมีคนกลาง

สรุป

เศรษฐศาสตร์ทางตะวันตกเป็นการเสนอข้อเท็จจริงตามหลักวิชาเศรษฐศาสตร์ โดยไม่นำเอาจริยธรรม ค่านิยม หรือ ความคิดทางสังคมเข้าพิจารณาร่วมด้วย แต่เศรษฐศาสตร์แนวพุทธศาสตร์ เป็นการวิเคราะห์ที่คำนึงถึงเป้าหมายทางสังคมที่ปรารถนาของสังคมหรือไม่เพียงใดและควรเข้าไปแก้ไขอย่างไร เพื่อกำหนดแนวทางที่ถูกที่ควร การวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์แบบนี้ตรงกันข้ามกับการวิเคราะห์ เศรษฐศาสตร์ทั่วไป เพราะนำเอาจริยธรรม ค่านิยม และแนวความคิดทางสังคมเข้ามาพิจารณาร่วมด้วย

ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในลักษณะที่เป็นส่วนรวม (เศรษฐศาสตร์มหภาค) และในลักษณะส่วนย่อย(เศรษฐศาสตร์จุลภาค) เพื่อสะดวกในการศึกษาและวิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้การศึกษาวិชาเศรษฐศาสตร์ยังมีประโยชน์ต่อบุคคลและองค์กรต่างๆ เช่น ผู้บริโภค ผู้ผลิต รัฐบาล ในการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วิชาเศรษฐศาสตร์เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด การจำแนกทรัพยากรในทางเศรษฐศาสตร์ ส่วนใหญ่ใช้หลักเกณฑ์ว่าทรัพยากรชนิดนั้นมีอยู่ตามธรรมชาติและทรัพยากรชนิดนั้นมีกรรมสิทธิ์หรือไม่

ระบบเศรษฐกิจ และปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจ

ความหมายและองค์ประกอบของระบบเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจ (Economic System) กลุ่มชนที่รวมกันเป็นกลุ่มสถาบันทางเศรษฐกิจ ที่มีแนวปฏิบัติคล้ายๆ กัน มาประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน ลักษณะการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของแต่ละสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกในสังคม และตอบปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจว่าจะผลิตสินค้าอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร และจะแจกจ่ายอย่างไร จึงจะไปถึงผู้บริโภคสินค้าและบริการนั้นอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

องค์ประกอบของระบบเศรษฐกิจ

หน่วยเศรษฐกิจ

หน่วยเศรษฐกิจ หมายถึง หน่วยงานที่มีอยู่ในแต่ละระบบเศรษฐกิจ ทำหน้าที่ต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจนั้นๆ ซึ่งหน่วยเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจแบบทุนนิยม หรือแบบสังคมนิยมย่อมประกอบด้วยหน่วยใหญ่ 3 หน่วย คือ

1. หน่วยครัวเรือน (Household)

ครัวเรือน หมายถึง หน่วยเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยบุคคลเพียงหนึ่งคนหรือมากกว่าหนึ่งคนอาศัยอยู่ใต้หลังคาเดียวกัน มีการตัดสินใจร่วมกันในการใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยทางด้านการเงิน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์และสวัสดิภาพแก่กลุ่มตนมากที่สุด

2. หน่วยธุรกิจ (Business)

1) ธุรกิจ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่เอาปัจจัยการผลิตต่างๆ มาผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปและการบริการ แล้วนำไปขายให้แก่ผู้บริโภคในหน่วยงานอื่นๆ เช่น องค์กรรัฐบาลหน่วยธุรกิจด้วยกันเอง หน่วยครัวเรือน

2) หน่วยธุรกิจ ประกอบด้วยสมาชิกใหญ่ๆ 2 กลุ่ม คือ

ก. ผู้ผลิต (Producers)

ข. ผู้ขาย (Sellers)

บุคคลทั้ง 2 กลุ่มนี้อาจทำหน้าที่ทั้งผู้ผลิตและผู้ขายในขณะเดียวกันก็ได้

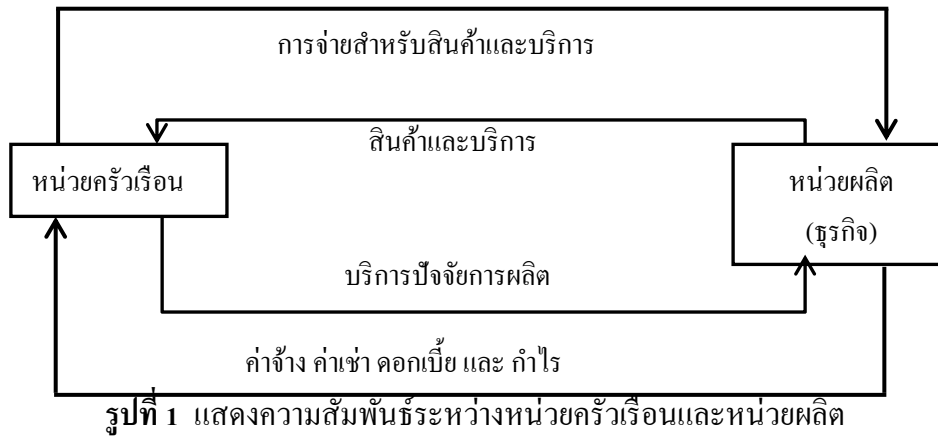
3) เป้าหมายหลักของหน่วยธุรกิจ ได้แก่ การแสวงหากำไรสูงสุดจากการประกอบการของตน โดยอาจทำได้หลายวิธี เช่น

ก. พยายามขายให้ได้มากที่สุด

ข. การขยายส่วนแบ่งของตลาด (Market Share) ให้มากขึ้น

ค. การกระทำที่จะช่วยให้สินค้าของตนเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคมากกว่าสินค้าของผู้ขายรายอื่นๆ

หน่วยเศรษฐกิจทั้ง 2 หน่วย คือ หน่วยครัวเรือนและหน่วยธุรกิจ จะทำหน้าที่สัมพันธ์กันจนเกิดเป็นวงจรในระบบเศรษฐกิจดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยครัวเรือนและหน่วยผลิต

3. หน่วยรัฐบาล (Government agency)

1) ความหมายขององค์การรัฐบาล หมายถึง หน่วยงานของรัฐและส่วนราชการต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อการดำเนินการของรัฐบาล และสถาบันที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นเพื่อประกอบกิจการต่างๆ ก็ถือว่าเป็นหน่วยในองค์การรัฐบาลด้วย

2) เป้าหมายขององค์การรัฐบาล คือ มีหน้าที่สัมพันธ์กับหน่วยอื่นๆ ในระบบเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ

- ก. เป็นผู้บริโภคและเจ้าของปัจจัยการผลิต
- ข. เรียกเก็บภาษีจากหน่วยครัวเรือนและหน่วยธุรกิจ
- ค. ให้ความคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายทางเศรษฐกิจ
- ง. ตัดสินข้อพิพาทต่างๆ ระหว่างสมาชิกในหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ

โดยสรุปบุคคลต่างๆ ที่อยู่ในแต่ละหน่วยของระบบเศรษฐกิจจะมีหน้าที่แตกต่างกันซึ่งอาจจะแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. เป็นผู้บริโภค (Consumer) มีหน้าที่เลือกการบริโภค เลือกใช้สินค้าและบริการ ตามความต้องการหรือความพอใจของตน ผู้บริโภคอาจเป็นบุคคล ห้างหุ้นส่วน มูลนิธิหรือหน่วยงานของรัฐบาล
2. เป็นผู้ผลิต (Producer) มีหน้าที่นำเอาปัจจัยการผลิตมาใช้หรือผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค ผู้ผลิตอาจเป็นภาคเอกชน ซึ่งได้แก่บุคคล บริษัท ห้างหุ้นส่วน เป็นต้น
3. เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต (Owner of factor of production) มีหน้าที่นำปัจจัยการผลิตที่ตนนำมาเสนอขายให้แก่ผู้ผลิต ได้แก่ แรงงาน ที่ดิน ทุน แล้วนำผลตอบแทนที่ได้รับไปซื้อสินค้าและบริการ หรือใช้ปัจจัยการผลิตเองโดยตรง ผู้ที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตอาจเป็นภาคเอกชนหรือรัฐบาลก็ได้

ระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ

ระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ ในโลกนั้น แบ่งตามหน้าที่การตัดสินใจทางเศรษฐกิจ ว่าอำนาจการตัดสินใจขึ้นอยู่กับกลุ่มใด ระหว่างเอกชนกับรัฐ หรือผสมผสานระหว่างเอกชนและรัฐ ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจของโลกแบ่งตามลักษณะลัทธินิยม ซึ่งสอดคล้องกับการเมืองการปกครองของประเทศนั้นๆ

สามารถแบ่งได้ 4 ระบบ ดังนี้

1. **ระบบทุนนิยมหรือเสรีนิยม (Capitalist economic system)** เป็นระบบเศรษฐกิจที่ถือว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นเจ้าของปัจจัยและการลงทุนในการผลิตเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน และยอมให้ผู้ประกอบการมีโอกาสแข่งขันในทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไร หรือผลประโยชน์ตามความสามารถและความปรารถนาของแต่ละบุคคล ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี (Free Economy) ระบบธุรกิจเอกชน (Private Enterprise) ระบบตลาดแท้ (Market System) ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนี้เราจัดอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบไม่มีการวางแผน เพราะการตัดสินใจที่จะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร ตกอยู่ใต้อิทธิพลของกลไกราคาทั้งสิ้น โดยเชื่อว่า การแข่งขันทางเศรษฐกิจโดยเสรี เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต รวมถึงในการกำหนดปริมาณและคุณภาพของผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

2. **ระบบสังคมนิยม (Socialist economic system)** หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่รัฐเข้าไปเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตในภาคอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน เสรีภาพในการผลิตของเอกชนถูกจำกัดลงไป รัฐจะเป็นผู้วางแผนและควบคุมการผลิต โดยเป็นผู้กำหนดว่าจะผลิตอะไร จำนวนมากน้อยเท่าไร และจะแบ่งสรรให้แก่ผู้ใด มิใช่เพื่อมุ่งผลทางด้านกำไร ประเทศเหล่านี้จะโอนกิจการธนาคาร และกิจการที่ใช้ทรัพยากรเป็นวัตถุดิบ เช่น ป่าไม้ น้ำมัน เหมืองแร่ เป็นต้น รัฐที่ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบนี้ส่วนมากจึงต้องเป็นรัฐสวัสดิการ (Welfare state) เพื่อเป็นหลักประกันการกินดีอยู่ดีของประชาชน

3. **ระบบคอมมิวนิสต์ (Communist economic system)** เป็นระบบเศรษฐกิจที่ทรัพย์สินทุกอย่างเป็นของรัฐ เอกชนไม่มีสิทธิ์เป็นเจ้าของทรัพย์สินใดๆ รัฐเข้าควบคุมการผลิตเองโดยสมบูรณ์ การที่จะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใครบ้างนั้น รัฐเป็นผู้วางแผนและดำเนินการทั้งสิ้น

4. **ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed economic system)** หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่รัฐมีส่วนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศหลายประการ เช่น เข้าแทรกแซงหรือควบคุมกิจกรรมเศรษฐกิจบางอย่าง ตลอดจนดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเสียเอง แต่กิจกรรมส่วนใหญ่ยังเป็นของเอกชนอยู่ ในระบบนี้รัฐบาลและเอกชนต้องรับผิดชอบร่วมกัน ในการตัดสินใจว่าจะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร โดยพยายามกำหนดขอบเขตของรัฐบาลในการควบคุม ส่งเสริม ช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น การไฟฟ้า การประปา การขนส่ง การศึกษา การป้องกันประเทศ เป็นต้น

ลักษณะสำคัญของระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ

ลักษณะสำคัญ	ระบบเศรษฐกิจ			
	ทุนนิยม	สังคมนิยม	คอมมิวนิสต์	แบบผสม
ผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	เอกชน	รัฐบาล > เอกชน	รัฐบาล	เอกชน + รัฐบาล
การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	โดยเอกชนอย่างเดียวทั้งหมด	รัฐบาลดำเนินกิจกรรมขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนมากๆ เอกชนมีสิทธิทำธุรกิจที่ขนาดเล็กๆ	รัฐบาลดำเนินกิจกรรมทั้งหมดโดยที่เอกชนไม่มีสิทธิใดๆ	ทุนนิยมผสมกับสังคมนิยม โดยที่เอกชนดำเนินการธุรกิจส่วนใหญ่ รัฐบาลดำเนินกิจกรรมบางอย่างเพื่อประโยชน์ของประชาชน และรัฐบาลกับเอกชนร่วมทุนกันได้
เจ้าของปัจจัยการผลิต	เอกชนคือผู้เป็นเจ้าของ โดยที่มีกฎหมายรับรอง	รัฐเป็นเจ้าของส่วนใหญ่ (ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ)	รัฐเป็นเจ้าของทั้งหมด	เอกชนคือผู้เป็นเจ้าของส่วนใหญ่

ลักษณะสำคัญ	ระบบเศรษฐกิจ			
	ทุนนิยม	สังคมนิยม	คอมมิวนิสต์	แบบผสม
การวางแผนเศรษฐกิจ	ไม่มีการวางแผนราคาสินค้าและบริการถูกกำหนดโดยกลไกแห่งราคา (อุปสงค์-อุปทาน)	รัฐบาลวางแผนเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของประเทศ	รัฐบาลวางแผนและควบคุมระบบเศรษฐกิจทั้งหมดของประเทศ	ส่วนมากไม่มี การวางแผน ราคา ถูกกำหนด โดย กลไกแห่งราคา แต่ บางครั้งรัฐบาลก็แทรกแซง เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม
สวัสดิการ และ ประกันสังคม โดยรัฐบาล	รัฐบาลไม่มีการจัดให้ประชาชน	มีการจัดให้กับประชาชน	มีการจัดสรรให้กับประชาชน รวมถึงการจัดสรรสาธารณูปโภค อาหาร เครื่องใช้ และอื่นๆ	มีการจัดให้กับประชาชน

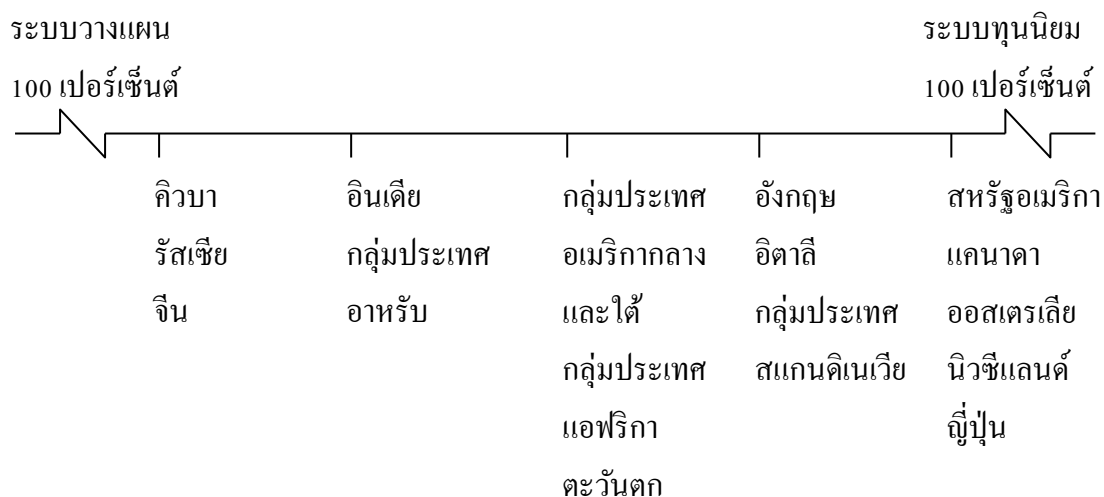
ข้อดี ข้อเสีย ของระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ

ระบบเศรษฐกิจ	ลักษณะ	
	ข้อดี	ข้อเสีย
ทุนนิยม	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ และเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต - สินค้าและบริการมีคุณภาพดี การแข่งขันในการผลิตทำให้สินค้านำมาไม่แพง - รัฐไม่ต้องจัดสรรงบประมาณมาทำธุรกิจ 	<ul style="list-style-type: none"> - รายได้ส่วนใหญ่ตกแก่นายทุน และการกระจายรายได้ไม่ดี - นายทุนอาจรวมหัวกันขายสินค้าราคาแพง และกักตุนสินค้า มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม
สังคมนิยม	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนได้ประโยชน์จากสินค้าและบริการของรัฐ - การกระจายรายได้ของประชาชนดี เพราะรายได้ส่วนใหญ่เป็นของรัฐ - ประชาชนได้รับประกันสังคมและสวัสดิการ 	<ul style="list-style-type: none"> - เอกชนถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการประกอบธุรกิจบางส่วน - รัฐต้องจัดสรรงบประมาณมาทำธุรกิจ และมักไม่ได้กำไร หรือขาดทุน กิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการคุณภาพต่ำ
คอมมิวนิสต์	<ul style="list-style-type: none"> - เอกชนไม่ต้องรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจเลย - ปัจจัยการผลิต ทรัพยากร ถูกควบคุมจากรัฐ ทำให้ไม่ถูกทำลาย ไม่ถูกใช้อย่างฟุ่มเฟือย 	<ul style="list-style-type: none"> - เอกชนไม่มีเสรีภาพทางเศรษฐกิจเลย - สินค้าและบริการน้อยต่อคุณภาพ ผลผลิตต่ำ เพราะขาดแรงจูงใจ (กำไร) และไม่มีการแข่งขันในการทำธุรกิจ

ระบบเศรษฐกิจ	ลักษณะ	
	ข้อดี	ข้อเสีย
แบบผสม	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพทางเศรษฐกิจ - สินค้า บริการราคาไม่แพง - ประชาชนได้รับสวัสดิการจากรัฐและสาธารณูปโภคราคาย่อมเยา - เอกชนมีแรงจูงใจ (กำไร) ในการทำธุรกิจ 	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐต้องจัดสรรงบประมาณมาทำธุรกิจ และมักไม่ได้กำไรหรือขาดทุนและคุณภาพต่ำ - บางครั้งรัฐบาลอาจเข้าไปแทรกแซงเศรษฐกิจได้

โดยแท้จริงแล้ว ไม่อาจแบ่งได้ว่าประเทศใดดำเนินระบบเศรษฐกิจแบบใดโดยสมบูรณ์ เพราะระบบเศรษฐกิจของโลกทั้ง 4 แบบที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เกิดจากการผสมผสานระหว่างการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ 2 แบบ คือ *ระบบวางแผน* กับ *ระบบที่ไม่วางแผน*

เราอาจทำความเข้าใจโดยลากเส้นขึ้นมาเส้นหนึ่ง ให้ปลายสุดด้านซ้ายแทนระบบเศรษฐกิจแบบวางแผน ขวาสุดแทนระบบที่ไม่วางแผน หรือทุนนิยมอย่างสมบูรณ์ ซึ่งระบบเศรษฐกิจของประเทศใดจะอยู่ก่อนไปทางใด ขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของการใช้กลไกราคาหรือการวางแผน ดังนี้

ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย

ตามที่ได้พิจารณาจะเห็นว่า ประเทศไทยประชาธิปไตยที่กำลังพัฒนาส่วนมากใช้ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed economic system) ก่อนไปทางทุนนิยม รวมถึงประเทศไทยด้วย โดยที่ทั้งรัฐบาลและเอกชนมีสิทธิเป็นเจ้าของทั้งทรัพยากร และปัจจัยการผลิตต่างๆ เอกชนยังคงมีแรงจูงใจในการผลิต โดยอาศัยกลไกราคา และโดยการควบคุมจากรัฐบาล เพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และคุ้มครองผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม ในส่วนที่รัฐเข้าไปดำเนินการบางอย่าง เช่น

1. ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันประเทศและความมั่นคงของประเทศ เช่น กิจกรรมด้านทหาร ตำรวจ ศาล เป็นต้น
2. ดำเนินการด้านเศรษฐกิจพื้นฐาน เช่น สร้างสนามบิน ถนน รถไฟ เป็นต้น
3. ควบคุมการดำเนินการด้านการศึกษา และการสาธารณสุข เช่น จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการด้านการแพทย์ เป็นต้น
4. ดำเนินกิจการสาธารณูปโภค เช่น การรถไฟ การไฟฟ้า การประปา เป็นต้น

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

เป็นปัญหาอันเนื่องมาจากความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่ไม่จำกัด แต่ทรัพยากรและปัจจัยการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการนั้นมีอยู่จำกัด จึงเกิดปัญหาในการเลือกใช้ และจัดสรรแบ่งทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด จึงเกิดปัญหาพื้นฐาน 3 ประการ

1. **จะผลิตอะไร (What to Produce)** คือ จะผลิตสินค้าและบริการอะไร ปริมาณเท่าไร มีความจำเป็นมากน้อยแค่ไหน จึงจะเพียงพอแก่การบริโภค
2. **จะผลิตอย่างไร (How to Produce)** คือ การนำปัจจัยการผลิตที่มี มาผลิตอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด คือต้นทุนต่ำ ได้ผลผลิตสูง
3. **จะผลิตเพื่อใคร (For Whom to Produce)** คือ เมื่อผลิตสินค้าและบริการแล้วจะสนองความต้องการของใคร หรือจัดสรรทรัพยากรแก่ใครบ้าง

ปัญหาพื้นฐานทั้งสามนี้ ภาษาอังกฤษเรียกโดยย่อว่า What, How, For Whom ซึ่งจัดว่าเป็นเศรษฐกิจมูลฐานร่วมกันทุกสังคม และทุกระบบเศรษฐกิจมีหน้าที่ต้องแก้ปัญหาเหล่านี้ แต่การแก้ปัญหานั้น มีวิธีการแตกต่างกันออกไป

ตัวอย่าง ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจในตำบลมะขามสูง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มแม่บ้านมะขามสูงรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตสินค้าจำหน่าย จากทรัพยากร (ต้นกล้วย) ที่มีอยู่ทุกบ้าน เป็นพืชที่ปลูกง่าย และดูแลไม่ยาก สามารถนำทุกส่วนมาใช้ประโยชน์ได้ จึงทำให้กลุ่มแม่บ้านตัดสินใจก่อนว่า

จะผลิตอะไร (What to Produce) : กล้วยอบน้ำผึ้ง (จากทรัพยากรที่มีอยู่ทุกบ้าน)

ปริมาณ 10 กิโลกรัม / สัปดาห์

จะผลิตอย่างไร (How to Produce) : นำกล้วยที่ทุกบ้านปลูกไว้ และผลผลิตต้น

ตลาดมาผลิตเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน

โดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการผลิต

จะผลิตเพื่อใคร (For Whom to Produce) : ผลิตเพื่อวางจำหน่ายโดยตรงแก่ผู้บริโภคที่

ตลาดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในตัวจังหวัด

ความรู้เพิ่มเติม

อดัม สมิท (Adam Smith)

อดัม สมิท (Adam Smith) มีชีวิตอยู่ในช่วง 5 มิถุนายน พ.ศ. 2266 - 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2333 เป็นที่รู้จักในฐานะเจ้าของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ลัทธิเสรีนิยม ที่ประณามสมาคมอาชีพอุโรป ยุคคริสต์ศตวรรษที่ 18 (พ.ศ. 2244 - พ.ศ. 2343) เขามีความเชื่อในสิทธิ์ของบุคคล ที่สามารถใช้อิทธิพลของตนเองสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของตนได้อย่างเสรี โดยไม่ต้องเป็นหุ่นเชิดของสมาคมอาชีพอุโรปหรือของรัฐ ทฤษฎีของสมิทมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเดิมของยุโรป ทำให้ยุโรปส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบการค้าเสรี ที่ยอมให้ผู้ประกอบการรวมตัวกันได้ อดัม สมิทได้รับการยกย่องเป็น “บิดาแห่งเศรษฐศาสตร์”

ผลงานสำคัญ

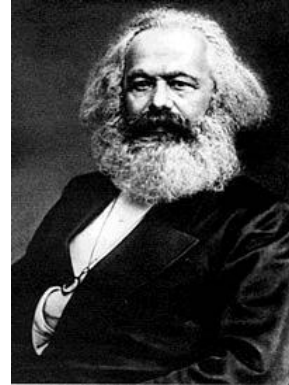
- หนังสือความมั่งคั่งของประชาชาติ (The Wealth of Nations)
- ทฤษฎีว่าด้วยศีลธรรมเร้าอารมณ์ (The Theory of Moral Sentiments)
- การสอบสวนธรรมชาติและสาเหตุแห่งความมั่งคั่งของประชาชาติ (An Inquiry Into the Nature and Causes of the Wealth of Nations)
- ความเรียงต่างๆ ว่าด้วยเรื่องของปรัชญา (Essays on Philosophical Subjects)
- Lectures on Jurisprudence

ความรู้เพิ่มเติม

คาร์ล ไฮน์ริช มาร์กซ (Karl Heinrich Marx)

คาร์ล ไฮน์ริช มาร์กซ (Karl Heinrich Marx) มีชีวิตอยู่ในช่วง 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2361 – มีนาคม พ.ศ. 2426 เป็นที่รู้จักในฐานะนักคิด นักปรัชญา นักเศรษฐศาสตร์การเมือง และนักปฏิบัติ ที่มีอิทธิพลอย่างสูงชาวเยอรมัน ทั้งยังเป็นริ้วแรงสำคัญในการจัดตั้งกลุ่มชื่อ *กลุ่มกรรมกรนานาชาติ* หรือ International Workingmen's Association งานเขียนของเขาเป็นแกนหลักในการเคลื่อนไหวตามแนวทางลัทธิคอมมิวนิสต์ สังคมนิยม ลัทธิเลนิน และลัทธิมาร์กซ เช่นที่ปรากฏใน *บทวิพากษ์สังคมนิยมและการเหยียดเชื้อชาติ* และ *การวิพากษ์ระบบทุนนิยม* แนวคิดหลักของเขาวางอยู่บนความเข้าใจเกี่ยวกับ *แรงงาน*

ผลงานสำคัญ

- ความอับจนของปรัชญา (The Poverty of Philosophy)
- คำประกาศเจตนาคอมมิวนิสต์ (The Communist Manifesto)
- การปฏิวัติของหลุยส์ โบนาปาร์ต (The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte)
- Contribution to the Critique of Hegel's "Philosophy of Right"

รู้หรือไม่

?

กระฎุมพี คือ ชนชั้นกลาง หรือประชาชนทั่วไป ถ้าจะกล่าวตามการแบ่งชนชั้น ก็อาจหมายถึงไพร่ ซึ่งในที่นี้หมายถึงผู้ใช้แรงงาน

ความรู้เพิ่มเติม

โรเบิร์ต โอเวน (Robert Owen)

โรเบิร์ต โอเวน (Robert Owen) นักเศรษฐศาสตร์และนักปฏิรูปทางสังคมชาวอังกฤษ เขาเป็นที่รู้จักมากที่สุดในฐานะ “บิดาแห่งขบวนการสหกรณ์” และยังถูกขนานนามในฐานะอื่นๆ อีกเช่น “นักประกอบการหัตถอุตสาหกรรม” “นักสังคมนิยม” และ “นักอุดมการณ์”

ช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและการว่างงาน ชนชั้นแรงงานได้รับค่าจ้างต่ำ โอเวนเสนอให้จัดตั้งชุมชนเล็กๆ ขึ้น เป็นหมู่บ้านสหกรณ์ ในรูปสหกรณ์ผู้ผลิตโดยถือหลักการการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน มีการผลิตที่พอกับความต้องการของสมาชิก มีเหลือขายและพอเพียงที่จะเสียภาษีให้แก่รัฐบาลกลางด้วย นอกจากนี้โอเวนเชื่อว่า เงินตราเป็นเครื่องมือก่อให้เกิดการค้าที่ไม่ยุติธรรม ราคาซื้อขายที่เท่ากับต้นทุนเท่านั้นเป็นราคายุติธรรม การยกเลิกเงินตราโดยใช้บัตรแทนเงินตรา ในการแลกเปลี่ยนซื้อขายผลผลิตจากผลงานของตนเองที่ร้านสหกรณ์ เป็นการสร้างความร่วมมือช่วยเหลือกัน

ป๋วย อึ๊งภากรณ์

ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย เคยเป็นผู้บริหารธนาคารแห่งประเทศไทย สมาชิก [ขบวนการเสรีไทย](#) และอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รับรางวัลแมกไซไซ สาขาบริการสาธารณะ ในปี พ.ศ. 2508 และเป็นเจ้าของข้อเขียน "[คุณภาพชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน](#)"

อุปสงค์ อุปทาน และราคาดุลยภาพ

อุปสงค์ (Demand)

อุปสงค์คืออะไร?

อุปสงค์ (Demand) คือ ปริมาณความต้องการในสินค้าและบริการที่ระดับราคาต่างๆ ระยะเวลาหนึ่ง อุปสงค์เปลี่ยนแปลงได้ตาม กฎของอุปสงค์

ซ้ำ

กฎของอุปสงค์ (Law of Demand)

ราคาสินค้าเป็นตัวกำหนดอุปสงค์ ซึ่งอุปสงค์นั้นแปรผกผันตามราคาสินค้า

ราคาสูง → อุปสงค์ต่ำ

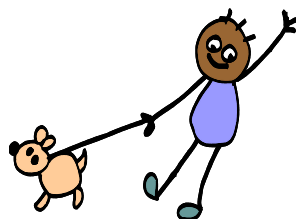
ราคาสูงทำให้ความต้องการสินค้าต่ำ เมื่อเวลาผ่านไปผู้ผลิตจะลดราคาสินค้าลงเพื่อให้ขายออก

ราคาต่ำ → อุปสงค์สูง

ราคาต่ำทำให้ความต้องการสินค้าสูง เมื่อเวลาผ่านไปผู้ผลิตจะเพิ่มราคาสินค้าขึ้นให้ได้กำไรมากๆ

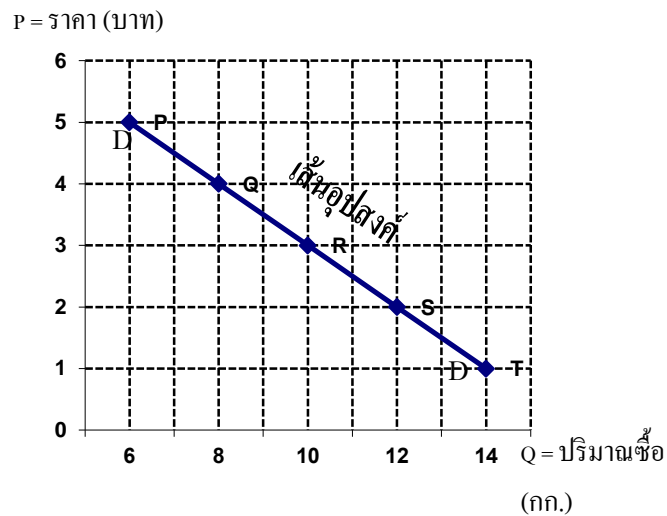
พิจารณตารางแสดงราคามะม่วงระดับต่างๆ ที่มีผลต่อปริมาณอุปสงค์ (หรือปริมาณซื้อ)

ราคา ต่อ กก. (บาท)	ปริมาณอุปสงค์ (กก.)
5	6
4	8
3	10
2	12
1	14

อุปสงค์ = ประสงค์
ประสงค์ = ต้องการ
อ้อ! อุปสงค์คือปริมาณ
ความต้องการซื้อ

จากตารางข้างต้นสามารถนำมาเขียนในรูปกราฟได้ ดังต่อไปนี้

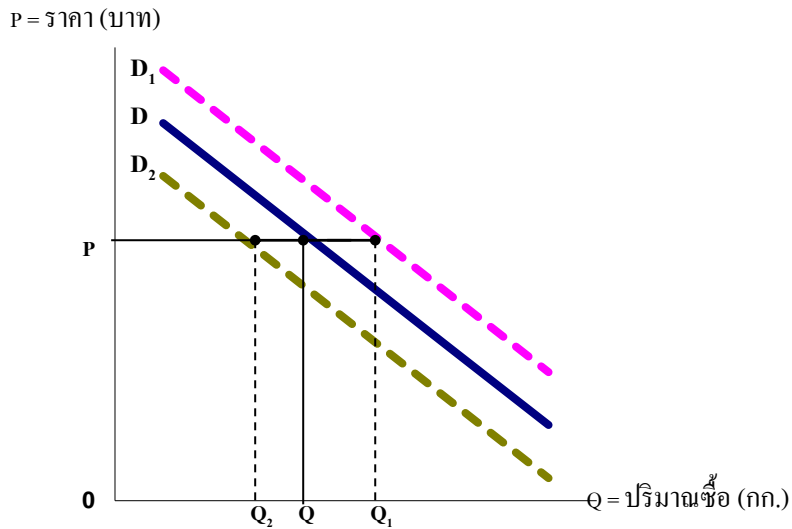
จากเส้นอุปสงค์ DD จะได้ว่า

ที่จุด P ราคาขาย 5 บาท ปริมาณความต้องการซื้อของผู้บริโภคมีปริมาณ 6 กิโลกรัม
แต่ที่จุด Q ราคาตกลงเหลือ 4 บาท ปริมาณความต้องการซื้อจะเพิ่มขึ้นเป็น 8 กิโลกรัม
ซึ่งเป็นไปตามกฎของอุปสงค์ที่ราคาเป็นตัวกำหนดปริมาณซื้อ เราเรียกการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณซื้อ (Changes in the Quantity Demand)

การเปลี่ยนแปลงอีกรูปแบบหนึ่งที่นักเรียนจะได้เรียน นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ (Changes in Demand) ซึ่งมีปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากราคาที่ทำให้รูปกราฟของเส้นอุปสงค์ย้ายออกไปจากเส้นเดิมทั้งเส้น ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่

- รายได้ของผู้บริโภค
  - ความจำเป็นของสินค้านั้นๆ
  - ราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ใช้ทดแทนกันได้
  - รสนิยม สมัยนิยม หรือการศึกษาของผู้บริโภค
  - การคาดคะเนราคา หรือเก็งกำไร
  - การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร
- เป็นต้น

ทำให้รูปกราฟทั้งเส้นย้ายออกไปจากที่เดิม

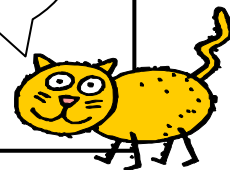
ให้ D เป็นเส้นอุปสงค์เส้นเดิม จากระดับราคา P เท่ากัน จะเห็นได้ว่า $Q_1 > Q > Q_2$ ดังนั้นจึงเรียก เส้น D_1 ที่ย้ายไปทาง *ขวา* ของเส้นเดิม ว่า *อุปสงค์เพิ่มขึ้น* และ เส้น D_2 ที่ย้ายไปทาง *ซ้าย* ของเส้นเดิม ว่า *อุปสงค์ลดลง*

- การเปลี่ยนแปลงปริมาณซื้อ เกิดจากราคาสินค้าเปลี่ยนแปลง เส้นกราฟอุปสงค์ไม่เปลี่ยนที่
- การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ เกิดจากปัจจัยอื่นที่ไม่ใช่ราคาสินค้า เส้นกราฟอุปสงค์ขยับเปลี่ยนที่ไปทั้งเส้น

อุปสงค์ของผู้บริโภคคนใดคนหนึ่งสำหรับสินค้าชนิดหนึ่ง เรียกว่า **อุปสงค์ส่วนบุคคล** และเมื่อรวมอุปสงค์ส่วนบุคคลของผู้บริโภคสำหรับสินค้าชนิดหนึ่งเข้าด้วยกัน ผลรวมที่ได้ เรียกว่า **อุปสงค์ตลาด** สำหรับสินค้าชนิดนั้น

รู้หรือไม่ ?

อุปทาน (Supply)

อุปทานคืออะไร?

อุปทาน (Supply) คือ ปริมาณสินค้าและบริการในระดับราคาต่างๆ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
อุปทานเปลี่ยนแปลงได้ตาม *กฎของอุปทาน*

กฎของอุปทาน (Law of Supply)

ราคาสินค้าเป็นตัวกำหนดอุปทาน ซึ่งอุปทานนั้นแปรผันตามราคาสินค้า

ราคาสูง → อุปทานสูง

ราคาสูงผู้ผลิตจะผลิตสินค้ามาก เมื่อเวลาผ่านไปผู้ผลิตจะลดราคาลงในที่สุดเพื่อให้ขายออก

ราคาต่ำ → อุปทานต่ำ

ราคาต่ำผู้ผลิตจะผลิตสินค้าน้อย เมื่อเวลาผ่านไปผู้ผลิตจะเพิ่มราคาสินค้าขึ้นให้ได้กำไรมากๆ

พิจารณตารางแสดงราคามะม่วงระดับต่างๆ ที่มีผลต่อปริมาณอุปทาน (หรือปริมาณขาย)

ราคา ต่อ กก. (บาท)	ปริมาณอุปทาน (กก.)
5	14
4	12
3	10
2	8
1	6

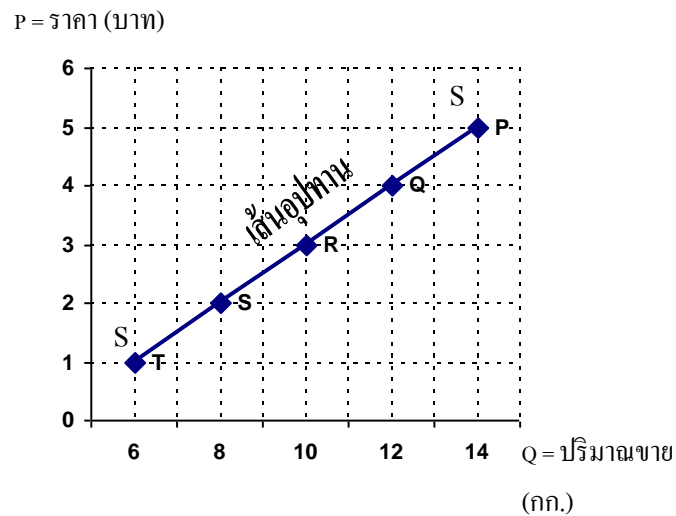
ทฤษฎีอุปสงค์ – อุปทาน บางครั้งเรียกว่า กลไกแห่งราคา
(Price-Merchanism) เพราะอุปสงค์ – อุปทาน ขึ้นอยู่กับ
ราคาของสินค้าและราคาของสินค้าก็ขึ้นอยู่กัอุปสงค์ – อุปทาน

รู้หรือไม่
?

จากตารางข้างต้นสามารถนำมาเขียนในรูปกราฟได้ ดังต่อไปนี้

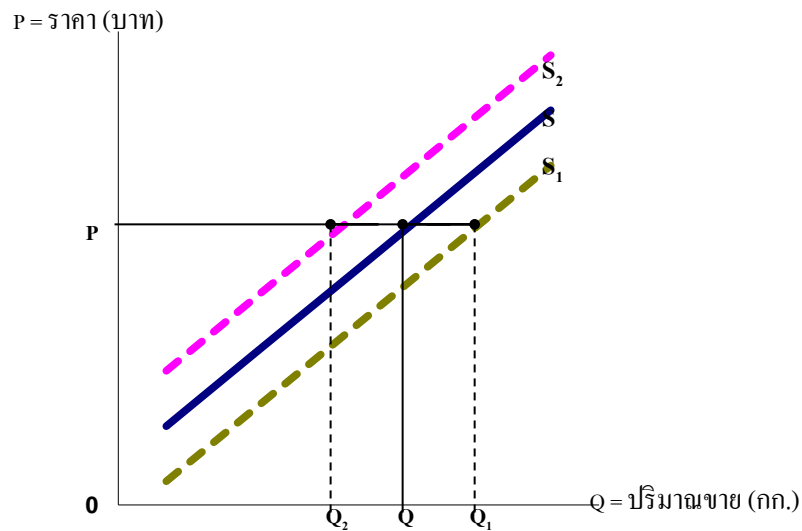
จากเส้นอุปทาน SS จะได้ว่า

ที่จุด P ราคาขาย 5 บาท ปริมาณสินค้าที่ผู้ผลิตผลิตออกมาขายมี 14 กิโลกรัม แต่
ที่จุด Q ราคาตกลงเป็น 4 บาท ปริมาณสินค้าที่ผู้ผลิตผลิตออกมาขายก็ลดลงเหลือ 8 กิโลกรัม
ซึ่งเป็นไปตามกฎของอุปทานที่ราคาเป็นตัวกำหนดปริมาณขาย เราเรียกการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ว่า **การเปลี่ยนแปลงปริมาณขาย (Changes in the Quantity Supply)**

การเปลี่ยนแปลงอีกรูปแบบหนึ่งที่นักเรียนจะได้เรียน นั่นคือ **การเปลี่ยนแปลงของอุปทาน (Changes in Supply)** ซึ่งมีปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากราคาที่ทำให้รูปกราฟของเส้นอุปทานย้ายออกไปจากเส้นเดิมทั้งเส้น ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่

- ราคาวัตถุดิบ
  - ฤดูกาลของผลผลิต
  - เทคนิคในการผลิต
  - ราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ใช้ทดแทนกันได้
  - การคาดคะเนราคา หรือเก็งกำไร
  - การเปลี่ยนแปลงจำนวนคู่แข่งในตลาด
- เป็นต้น

ทำให้รูปกราฟทั้งเส้นย้ายออกไปจากที่เดิม

ให้ S เป็นเส้นอุปทานเส้นเดิม จากระดับราคา P เท่ากัน จะเห็นได้ว่า $Q_1 > Q > Q_2$ ดังนั้นจึงเรียก เส้น S₁ ที่ย้ายไปทาง ขวา ของเส้นเดิม ว่า อุปทานเพิ่มขึ้น และ เส้น S₂ ที่ย้ายไปทาง ซ้าย ของเส้นเดิม ว่า อุปทานลดลง

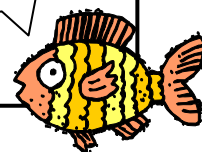
อุปทานก็มีการเปลี่ยนแปลง 2 แบบ คล้ายกับอุปสงค์

- การเปลี่ยนแปลงปริมาณขาย เกิดจากราคาสินค้าเปลี่ยนแปลง เส้นกราฟอุปทานไม่เปลี่ยนที่
- การเปลี่ยนแปลงของอุปทาน เกิดจากปัจจัยอื่นที่ไม่ใช่ราคาสินค้า เส้นกราฟอุปทานขยับเปลี่ยนที่ไปทั้งเส้น

รู้หรือไม่

?

อุปทานของผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันทุกๆ รายในตลาดมารวมกัน เรียกว่า อุปทานตลาด

ภาวะดุลยภาพ

ประกอบไปด้วย

ราคาดุลยภาพ (Equilibrium Price) หรือราคาตลาด คือ ราคาสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคพอใจจะซื้อ และผู้ผลิตพอใจจะขายให้ กล่าวคือระดับราคาที่มีปริมาณซื้อ (อุปสงค์) และปริมาณขาย (อุปทาน) เท่ากัน

ปริมาณดุลยภาพ (Equilibrium Quantity) คือปริมาณสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ เท่ากับที่ผู้ผลิตต้องการขาย กล่าวคือ ไม่มีสินค้าขาดหรือเกิน

พิจารณตารางต่อไปนี้

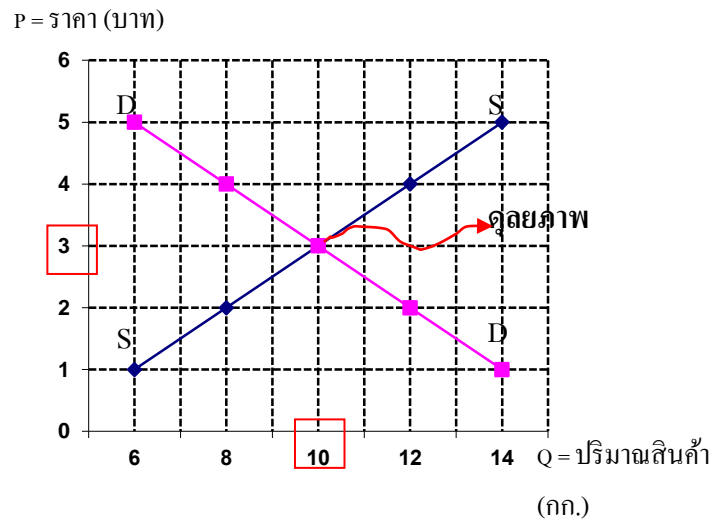
ราคา ต่อ กก. (บาท)	ปริมาณอุปสงค์ (กก.)	ปริมาณอุปทาน (กก.)
5	6	14
4	8	12
3	10	10
2	12	8
1	14	6

ดุลยภาพ

ดังนั้นจากตาราง ราคาดุลยภาพ เท่ากับ 3 บาท ต่อ กิโลกรัม

ปริมาณดุลยภาพ เท่ากับ 10 กิโลกรัม

เมื่อนำตารางดังกล่าวมาเขียนในรูปกราฟ ได้ดังนี้

ดังนั้นจากกราฟ ราคาดุลยภาพ เท่ากับ 3 บาท ต่อ กิโลกรัม
ปริมาณดุลยภาพ เท่ากับ 10 กิโลกรัม

พิจารณากราฟ

- **เหนือจุดตัดของเส้นอุปสงค์ – อุปทาน** พบว่าราคาเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นผู้ผลิตจึงผลิตสินค้ามากขึ้น (ดูเส้นอุปทาน) ขณะที่ในระดับราคานี้ความต้องการสินค้าลดลง เพราะสินค้าแพงขึ้น (ดูเส้นอุปสงค์) ทำให้ ปริมาณสินค้านั้นตลาด หรืออุปทานส่วนเกิน หรืออุปสงค์ส่วนขาด

- **ใต้จุดตัดของเส้นอุปสงค์ – อุปทาน** พบว่าราคาลดลงเรื่อยๆ ดังนั้นผู้ผลิตจึงลดปริมาณการผลิตสินค้า (ดูเส้นอุปทาน) ในขณะที่ในระดับราคานี้ความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้น เพราะสินค้าถูกลง (ดูเส้นอุปสงค์) ทำให้ ปริมาณสินค้านั้นขาดตลาด หรืออุปทานส่วนขาด หรืออุปสงค์ส่วนเกิน

ประโยชน์ของทฤษฎีอุปสงค์ – อุปทาน และภาวะดุลยภาพ

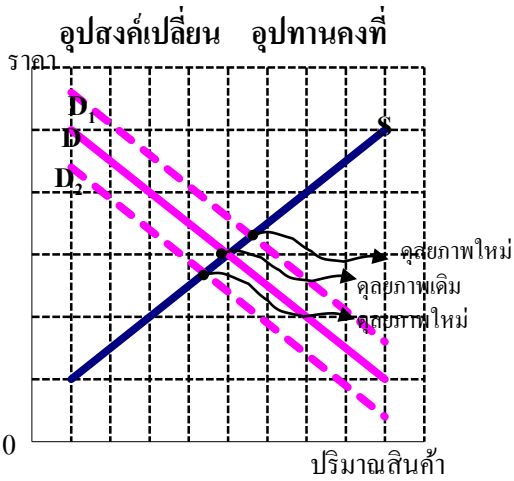
1. เพื่อกำหนดปริมาณการผลิต ไม่มีผลผลิตขาดหรือเกินความต้องการ
2. เพื่อกำหนดราคาผลผลิต เป็นราคาที่ขายได้ เป็นที่พอใจของผู้ผลิตและผู้บริโภค มีกำไรสูงสุด

ความรู้เพิ่มเติม

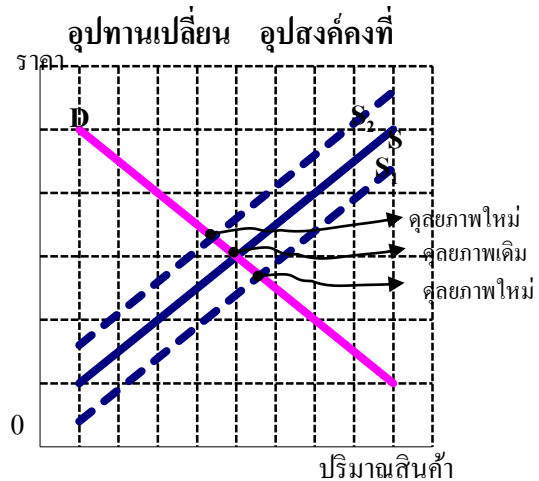

การเปลี่ยนแปลงของภาวะดุลยภาพ

ลองพิจารณารูปอูสงค์-อุปทานที่เปลี่ยนแปลง 4 แบบ ต่อไปนี้

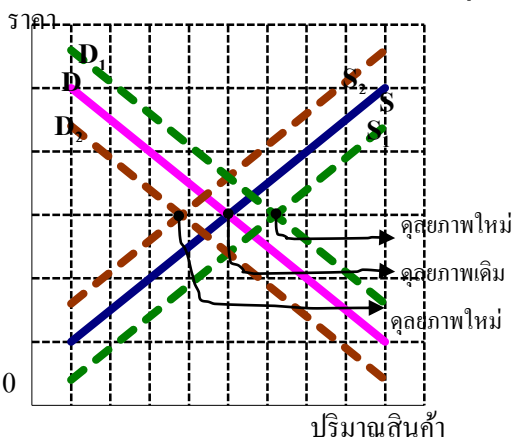

- ราคาดุลยภาพและปริมาณดุลยภาพใหม่ เกิดตรงจุดที่อุปสงค์เส้นใหม่ (D_1, D_2) ตัดกับอุปทานเส้นเดิม (S_1, S_2)

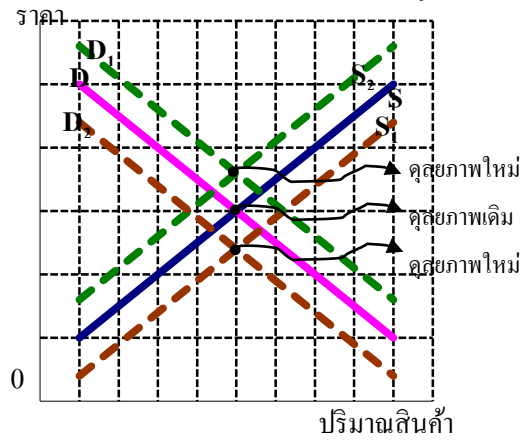
- ราคาดุลยภาพและปริมาณดุลยภาพใหม่ เกิดตรงจุดที่อุปทานเส้นใหม่ (S_1, S_2) ตัดกับอุปสงค์เส้นเดิม (D_1, D_2)

อุปสงค์และอุปทานเปลี่ยนแปลง ในทิศทางเดียวกัน ในอัตราส่วนเท่าๆ กัน

- จุดตัดของเส้น D_1, S_1 อุปสงค์และอุปทานเพิ่มขึ้น ราคาดุลยภาพคงเดิม ปริมาณดุลยภาพเพิ่มขึ้น
- จุดตัดของเส้น D_2, S_2 อุปสงค์และอุปทานลดลง ราคาดุลยภาพคงเดิม ปริมาณดุลยภาพลดลง

อุปสงค์และอุปทานเปลี่ยนแปลง ในทิศทางตรงกันข้าม ในอัตราส่วนเท่าๆ กัน

- จุดตัดของเส้น D_1, S_2 อุปสงค์เพิ่ม อุปทานลด ราคาดุลยภาพสูงขึ้น ปริมาณดุลยภาพคงเดิม
- จุดตัดของเส้น D_2, S_1 อุปสงค์ลด อุปทานเพิ่ม ราคาดุลยภาพลดลง ปริมาณดุลยภาพคงเดิม

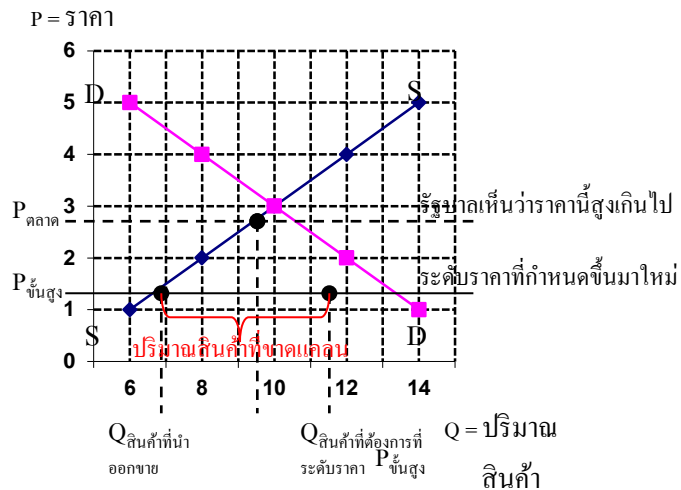
การแทรกแซงราคาของรัฐบาลโดยการควบคุมราคาสินค้า

การกำหนดราคาขั้นสูง (กำหนดเพดานราคา)

คือ การออกกฎหมายไม่ให้ซื้อขายสินค้าหรือบริการ เกินกว่าราคาที่กำหนด ราคาขั้นสูงที่กำหนด จะอยู่ในระดับต่ำกว่าราคาดุลยภาพ เพื่อช่วยเหลือผู้บริโภคไม่ให้ซื้อสินค้าและบริการราคาสูงเกินไป

นักเรียนลองพิจารณากราฟ
เมื่อกำหนดราคาขั้นสูง
จะเห็นว่า อาจเกิดปัญหา
สินค้าขาดแคลน

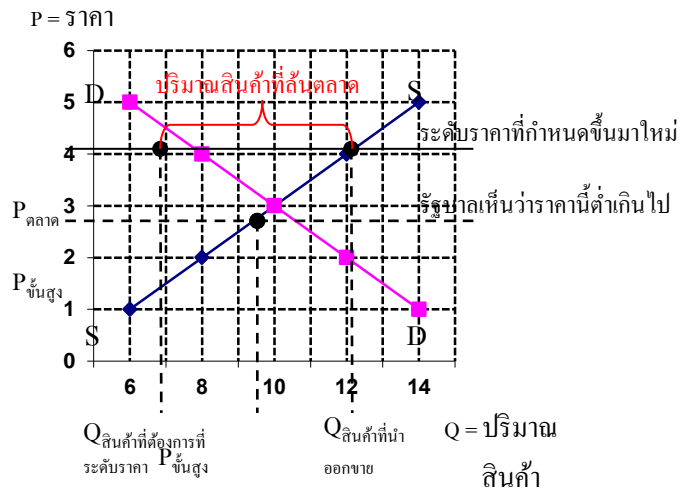

การกำหนดราคาขั้นต่ำ (กำหนดราคาพื้น หรือประกันราคาสินค้า)

คือ การที่รัฐบาลให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าตามราคาที่กำหนด โดยราคาสินค้าขั้นต่ำจะสูงกว่าราคาดุลยภาพในขณะนั้น เพื่อช่วยเหลือผู้ผลิตให้ขายสินค้าและบริการในราคาไม่ต่ำจนเกินไป

นักเรียนลองพิจารณากราฟ
เมื่อกำหนดราคาขั้นต่ำ
จะเห็นว่า อาจเกิดปัญหา
สินค้าล้นตลาด

รู้หรือไม่ ?

การกำหนดราคาสินค้าขั้นต่ำมักทำในสินค้าเกษตรกรรม เพราะปริมาณผลผลิตขึ้นอยู่กับฤดูกาล จึงออกสู่ตลาดในเวลาใกล้เคียงกัน และต้องรีบจำหน่าย เพราะเน่าเสียง่าย ดังนั้นรัฐบาลจึงช่วยให้ขายผลผลิตได้ในราคาที่สูงขึ้น

นอกจากการควบคุมราคาสินค้า ซึ่งได้แก่ การกำหนดราคาขั้นสูง และกำหนดราคาขั้นต่ำ รัฐบาลมีวิธีการแทรกแซงราคาวิธีอื่น เช่น การเก็บภาษี เป็นต้น

การผลิต

การผลิต

ความหมายของการผลิต

การนำเอาปัจจัยการผลิตต่างๆ อันได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุนวัตถุดิบและผู้ประกอบการการผลิต ไปผ่านกระบวนการผลิตหรือกรรมวิธีในการผลิต จนกระทั่งออกเป็นสินค้าและบริการสำเร็จรูปเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค เช่น อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค บริการขนส่ง เป็นต้น กรรมวิธีในการผลิตเป็นการเพิ่มมูลค่าหรือประโยชน์ในการใช้สอยให้กับตัวสินค้าและบริการทำให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจขึ้นมาใหม่ ทำให้สินค้าและบริการมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นเป็นการเพิ่มประโยชน์ให้กับตัวสินค้าซึ่งสามารถบำบัดความต้องการของมนุษย์ได้ เช่น การนำฝืนผ้ามาทำเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป การนำข้าวเปลือกมาสีเป็นข้าวสารทำให้ข้าวเปลือกมีประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น เป็นต้น

ความสำคัญของการผลิต

การผลิตมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจมาก เพราะถ้าไม่มีการผลิตเกิดขึ้นผู้บริโภคจะต้องได้รับความเดือดร้อนในการดำรงชีวิตอย่างมากเพราะไม่มีสินค้าและบริการตอบสนองความต้องการ เราจะเห็นได้ว่าการผลิตเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอย่างใกล้ชิดเพราะการบริโภคเป็นเป้าหมายสูงสุดของการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยทั่วไปผู้ผลิตจะตัดสินใจผลิตสินค้าและบริการชนิดใดบ้างนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ความถนัดและชำนาญในการผลิต ปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ และนโยบายเกี่ยวกับการผลิต เป็นต้น ซึ่งมีผลทำให้แต่ละสังคม แต่ละระบบเศรษฐกิจ หรือแต่ละประเภททำการผลิตสินค้าแตกต่างกันออกไป แต่การผลิตสินค้าและบริการต่างๆ นั้นเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการผู้บริโภคทั้งสิ้น

ลำดับขั้นการผลิต

แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การผลิตขั้นปฐมภูมิเป็นการผลิตแบบดั้งเดิมของมนุษย์ โดยการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์โดยตรง การผลิตจะไม่สลับซับซ้อน ได้แก่ การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การประมง เป็นต้น
2. การผลิตขั้นทุติยภูมิ เป็นการผลิตที่นำผลผลิตจากการผลิตขั้นปฐมภูมิมาแปรรูปให้เกิดประโยชน์ขึ้นมาใหม่ ได้แก่ การทำอุตสาหกรรมแปรรูปต่างๆ
3. การผลิตขั้นตติยภูมิ เป็นการผลิตที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ การอำนวยความสะดวก เช่น การขนส่ง การธนาคาร การค้า การประกันภัย

เราจะเห็นได้ว่าประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การผลิตส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตขั้นทุติยภูมิและตติยภูมิ แต่ประเทศที่ไม่มีความเจริญทางเศรษฐกิจการผลิตส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตขั้นปฐมภูมิ

รูปแบบของการผลิต หรือ การเพิ่มอรรถประโยชน์

อรรถประโยชน์ (Utility) หมายถึง ความสามารถในการบำบัดความต้องการที่มีอยู่ในตัวสินค้าที่ทำการผลิต (Production) เป็นการสร้างหรือเพิ่มอรรถประโยชน์ของสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นประโยชน์ ทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งสามารถทำได้ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงรูป (Form Utility) คือ การเปลี่ยนแปลงรูปร่างสินค้า เป็นการนำเอาวัตถุดิบหรือปัจจัยการผลิตมาเปลี่ยนแปลงรูป เพื่อให้เกิดสินค้าและบริการชนิดใหม่ โดยใช้เครื่องมือ เครื่องจักรหรือเทคโนโลยีการผลิต เช่น การนำข้าวเปลือกมาสีเป็นข้าวสาร นำแผ่นเหล็กมาทำตู้ นำผ้ามาตัดเสื้อ นำถั่วเหลืองมาสกัดเป็นน้ำมัน การแปรรูปจากยางพาราเป็นยางรถยนต์ เป็นต้น

2. การเปลี่ยนสถานที่ (Place Utility) คือการเปลี่ยนสถานที่เป็นการขนส่งสินค้าหรือวัตถุดิบ เกิดจากการขนย้ายสินค้าแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการผลิตสินค้าและบริการ หรือบำบัดความต้องการให้ผู้บริโภคมากขึ้นอย่างทั่วถึง เช่น ขนส่งแร่จากในเหมืองมาในเมือง ขนส่งน้ำมันจากโรงกลั่นไปยังภูมิภาคต่างๆ การส่งอ้อยไปยังโรงงานผลิตน้ำตาล การขนส่งยางดิบไปยังโรงงานผลิตยาง พ้อค้าขายส่ง ส่งสินค้าไปยังร้านค้าปลีก เป็นต้น ทำให้ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้สะดวก

3. การเปลี่ยนแปลงด้านเวลา (Time Utility) เป็นการสร้างความพอใจให้แก่ผู้บริโภคอันเนื่องจากการแปรรูปปัจจัยการผลิต หรือสินค้าและบริการให้มีอายุการใช้งานได้นานขึ้น หรือ การเก็บรักษาสິงของเอาไว้ให้ผู้บริโภคได้บริโภคตามเวลาที่ต้องการ สินค้าบางชนิดอาจบริโภคได้เฉพาะบางฤดูกาล หรืออาจกล่าวได้ว่าการผลิตสินค้าและบริการสอดคล้องกับฤดูกาล เช่น ผลไม้นำมาผลิตเป็นผลไม้กระป๋อง หรือในฤดูหนาวมีการผลิตเสื้อกันหนาว หรือเครื่องทำน้ำอุ่นมากขึ้น หรือในฤดูฝนมีการผลิตร่มเพิ่มขึ้น ให้เพียงพอ กับความต้องการที่สูงขึ้นในขณะนั้น ๆ

4. การเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ (Possession Utility) สินค้าบางชนิดจะมีการเปลี่ยนกรรมสิทธิ์หลายทอดกว่าจะถึงผู้บริโภค คือ กรรมสิทธิ์จะเปลี่ยนจากผู้ผลิตไปยังพ่อค้าขายส่งจะส่งต่อไปยังพ่อค้าขายปลีกและพ่อค้าขายปลีกจะกระจายไปยังผู้บริโภคหรือผู้ทำหน้าที่เป็นนายหน้าขายสินค้า เช่น รถยนต์ ที่ดิน เป็นต้น

5. การให้บริการ (Services Utility) เป็นการสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือความพอใจอันเนื่องจากการให้บริการ โดยตรงแก่ผู้บริโภค เช่น การให้บริการทางการแพทย์ การบริการของบริษัทนำเที่ยว การธนาคาร การศึกษา การขนส่ง การประกันภัย การบริการของร้านอาหาร ธุรกิจโรงแรม เป็นต้น

ปัจจัยการผลิต (Factor of production)

ปัจจัยการผลิต หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ผู้ผลิตนำมาผ่านกระบวนการผลิตเกิดเป็นสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งสามารถแบ่งปัจจัยการผลิตออกได้ 4 อย่าง คือ

1. **ที่ดินและทรัพยากร** (land and natural resources) หมายถึง ปัจจัยการผลิตทุกชนิดที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ที่ดิน แร่ธาตุต่างๆ ป่าไม้ เป็นต้น ที่ดินก่อให้เกิดการผลิตอย่างอื่นอีกด้วย เช่น ใช้ตั้งโรงงาน อุตสาหกรรม หรือสถานที่ผลิตอื่นๆ ผลตอบแทนจากการใช้ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ เรียกว่า ค่าเช่า (Rent)

2. **แรงงานหรือทรัพยากรมนุษย์** หมายถึง การใช้แรงงานบุคคล หรือกำลังความคิดเพื่อก่อให้เกิดผลผลิตขึ้น หรือการทำงานทุกชนิดก่อให้เกิดผลผลิต แรงงานในฐานะการผลิตแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. **แรงงานที่ไม่มีทักษะ** เป็นแรงงานที่ทำงานโดยใช้กำลังเพียงอย่างเดียวในการทำงานโดยไม่ต้องมีความรู้และรับการฝึกฝนทักษะความชำนาญเป็นพิเศษ เช่น งานแบกหาม งานขุดดิน ขนดิน เป็นต้น แรงงานประเภทนี้เป็นแรงงานที่หาได้ง่าย เพราะบุคคลทั่วไปสามารถทำงานประเภทนี้ได้

2. **แรงงานกึ่งทักษะ** เป็นแรงงานที่ต้องฝึกฝน หรือมีความรู้บ้างเล็กน้อยจึงจะทำงานได้ เช่น ช่างไม้ ช่างก่ออิฐถือปูน และช่างเครื่องยนต์ แรงงานประเภทนี้จำเป็นต้องผ่านการฝึกอบรมมาบ้างจึงจะทำงานได้ดี แต่ไม่ต้องใช้เวลาในการฝึกฝนนานนัก

3. **แรงงานที่มีทักษะ** เป็นแรงงานที่ได้รับการศึกษา ต้องมีฝีมือในการทำงานเป็นพิเศษ ได้แก่ ช่างแกะสลัก ช่างปั้น และช่างเจียรนัยเพชรพลอย แรงงานประเภทนี้จำเป็นต้องได้รับการฝึกหัดอบรมเป็นระยะเวลานานจึงจะสามารถทำงานประเภทนี้ได้ และมีแรงงานอีกประเภทที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถระดับสูงในการทำงาน แรงงานประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานทางเทคนิคและวิชาการ ได้แก่ แพทย์ พยาบาล วิศวกร นักกฎหมาย และนักบัญชี แรงงานประเภทนี้ต้องได้รับการศึกษาในระดับสูงซึ่งต้องใช้ระยะเวลานาน ผลตอบแทนที่แรงงานได้รับจะอยู่ในรูปของค่าจ้างหรือค่าแรง (Wage)

3. **ทุน** หมายถึง สิ่งที่มนุษย์ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ โดยตรง เช่น เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ทุกชนิดที่ใช้ในการผลิต รวมถึงอาคาร โรงงาน และสิ่งก่อสร้างทุกชนิดที่สร้างเพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิต โดยทั่วไปทุนแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท

1. **ทุนแท้จริง** คือ สิ่งที่ใช้ผลิตสินค้าและบริการโดยตรง เช่น

- ทุนทางเกษตรกรรม ได้แก่ เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร ปุ๋ยเคมียาฆ่าแมลงศัตรูพืช
- ทุนทางอุตสาหกรรม ได้แก่ อาคาร โรงงาน วัตถุดิบ เครื่องจักร รถยนต์ เป็นต้น
- ทุนทางพาณิชยกรรม ได้แก่ เครื่องสำนักงาน อาคารพาณิชย์ ร้านค้า อุปกรณ์อำนวยความสะดวก

สะดวก เป็นต้น

2. เงินทุน คือ สื่อกลางที่นำไปซื้อทุนแท้จริงเพื่อนำมาผลิตสินค้าอีกต่อหนึ่งในทางเศรษฐศาสตร์ เงินทุนจึงไม่ใช่ทุนที่แท้จริง เพราะไม่สามารถผลิตสินค้าโดยตรง

ทุนที่ใช้ในการผลิต ซึ่งอาจอยู่ในรูปเงินทุน (money capital) ที่ใช้ในการดำเนินการหรือในอยู่รูปของสินทรัพย์ประเภททุน (capital goods) ถือเป็นปัจจัยการผลิตก็ได้ ซึ่งทุนเหล่านี้มีผลตอบแทนจากการใช้คือ ดอกเบี้ย (interest)

4. ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่นำเอาที่ดินทุน แรงงาน มาดำเนินการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ผู้ประกอบการถือเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้ริเริ่มทำการผลิต โดยรวมปัจจัยทั้ง 3 ชนิดเข้าด้วยกันเพื่อผลิตเป็นสินค้าและบริการ ผู้ประกอบการมีความแตกต่างจากแรงงานธรรมดาในแง่ที่ว่า ผู้ประกอบการทำหน้าที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ และวางนโยบายต่างๆ ในการผลิต ซึ่งผลตอบแทนของผู้ประกอบการก็คือ กำไร (profit)

สรุป ผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตจะได้รับผลตอบแทนจากการผลิตในรูปแบบต่างๆ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6

แสดงผลตอบแทนปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิต	ผลตอบแทน
1. ที่ดิน	ค่าเช่า
2. แรงงาน	ค่าจ้าง เงินเดือน โบนัส
3. ทุน	ดอกเบี้ย ผลกำไร
4. ผู้ประกอบการ	ผลกำไร เงินเดือน

ผลตอบแทนที่เจ้าของปัจจัยการผลิตได้รับในรูปแบบต่าง ๆ ข้างต้น เรียกว่า “รายได้”

$$\text{รายได้} = \text{ค่าเช่า} + \text{ค่าจ้าง} + \text{ดอกเบี้ย} + \text{กำไร}$$

หน่วยธุรกิจ

หน่วยธุรกิจ หมายถึง หน่วยเศรษฐกิจที่ทำหน้าที่ในการผลิตสินค้าและบริการ โดยนำเอาปัจจัยการผลิต มาผสมผสานกันก่อให้เกิดเป็นสินค้าและบริการ โดยมีจุดมุ่งหมาย คือกำไรสูงสุด หน่วยธุรกิจแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ ธุรกิจเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และสหกรณ์

องค์กรธุรกิจที่มีเจ้าของคนเดียว

กิจการที่มีเจ้าของคนเดียวมีลักษณะสำคัญคือ การตัดสินใจขึ้นที่บุคคลเดียว การบริหารอิสระและคล่องตัว ผลกำไรเป็นของคนเดียว

ข้อดี

- จัดตั้งกิจการได้ง่าย ไม่มีความยุ่งยากทางกฎหมาย
- มีอิสระเต็มที่ในการดำเนินการเพราะบริหารด้วยตนเอง
- รายได้ตกกับเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว

ข้อเสีย

- เจ้าของต้องรับภาระหนี้สินไม่จำกัด ถ้าหนี้สินมูลค่าสูงกว่ากิจการ เจ้าหนี้สามารถเรียกร้องให้นำสินทรัพย์อื่นๆ มาชำระหนี้ได้ เจ้าของถูกฟ้องร้องให้เป็นบุคคลล้มละลายได้ถ้าไม่สามารถชำระหนี้
- ความสามารถในการหาเงินทุนมีจำกัด กู้จากสถาบันการเงินได้น้อย
- ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจการ องค์กรธุรกิจอาจไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ ถ้าเจ้าของตาย พิกัดหรือกลายเป็นบุคคลล้มละลาย เป็นต้น
- เป็นการยากที่จะดูแลส่วนต่างๆ ได้ทั่วถึงเพราะเจ้าของต้องดำเนินการทุกอย่างเพียงคนเดียวและเจ้าของอาจขาดความชำนาญเฉพาะด้านที่จำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

1. ห้างหุ้นส่วนจำกัดคือ กิจการที่ประกอบด้วยหุ้นส่วนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ในห้างหุ้นส่วนจำกัด มีหุ้นอยู่ 2 ประเภท คือ หุ้นประเภทรับผิดชอบหนี้สินจำกัดและประเภทที่รับผิดชอบหนี้สินไม่จำกัด โดยที่หุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดในหนี้สินทั้งหมด จึงมีอำนาจตัดสินใจมากกว่าหุ้นส่วนที่รับผิดชอบหนี้สินจำกัด

2. ห้างหุ้นส่วนสามัญ หุ้นส่วนทุกคนรับผิดชอบหนี้สินไม่จำกัด

ข้อดี

- จัดตั้งกิจการได้ง่าย จะจดหรือไม่จดทะเบียนก็ได้ ถ้าจดทะเบียนเรียกว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล
- มีข้อได้เปรียบในการดำเนินการบริหารมีมากกว่าโดยเจ้าของเพียงคนเดียวเพราะหุ้นส่วนสามารถใช้ความชำนาญเฉพาะด้านที่แตกต่างกันเพื่อประโยชน์ในการบริหารธุรกิจ
- มีความสามารถในการจัดหาทุนเพิ่มขึ้น สามารถกู้เงินจากสถาบันการเงินได้มากขึ้นและสามารถระดมทุนจากหุ้นส่วน

ข้อเสีย

- หุ้นส่วนแต่ละคนต้องรับภาระหนี้สินไม่จำกัด แม้ว่าหนี้สินจะเกิดจากการดำเนินงานผิดพลาดหรือความล้มเหลวของหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่ง
- ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจการ องค์กรธุรกิจอาจไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ ถ้าหุ้นส่วนตาย หรือถอนตัวจากกิจการหรือเกิดข้อขัดแย้งระหว่างหุ้นส่วน
- ขนาดของกิจการไม่สามารถขยายใหญ่เกินกำลังทรัพย์สิน(ส่วนของเจ้าของที่หุ้นส่วนทุกคนนำมาลง) นอกจากจะเพิ่มจำนวนผู้เข้าร่วมเป็นหุ้นส่วน

บริษัทจำกัด

1. บริษัทจำกัด เป็นหน่วยธุรกิจที่มีบุคคลตั้งแต่ 7 คนขึ้นไปถือหุ้น โดยมีความรับผิดชอบจำกัดตามจำนวนหุ้นที่ตนถือ
2. หุ้นของบริษัทจำกัดประกอบด้วยหุ้นบุริมสิทธิ์เป็นหุ้นที่ผู้ถือหุ้นได้รับ เงินปันผลในอัตราที่กำหนดไว้แน่นอน และรับก่อนผู้ถือหุ้นสามัญ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงในการดำเนินงานของบริษัทและหุ้นสามัญเป็นหุ้นที่ไม่ได้กำหนดเงินปันผลในอัตราที่แน่นอน ส่วนหุ้นกู้เป็นเงินกู้ยืม จึงเข้าลักษณะของ “เจ้าหนี้”

ข้อดี

- จำกัดความรับผิดชอบในภาระหนี้สินของผู้ถือหุ้นเนื่องจากบริษัทถือเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายที่แยกจากบุคคลที่เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้น
- มีความต่อเนื่องของกิจการเนื่องจากการดำเนินการของบริษัท ไม่ขึ้นอยู่กับผู้ถือหุ้น หุ้นสามารถโอนให้กับบุคคลอื่นได้ถ้าเจ้าของหุ้นตาย
- สามารถในการจัดหาทุนได้หลายทาง เช่น ออกหุ้นสามัญและ/หรือหุ้นกู้ขายให้กับประชาชนหรือสามารถกู้เงินจากสถาบันการเงินมากขึ้น สามารถขยายกิจการและลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ได้
- สามารถจ้างบุคคลากรที่มีคุณภาพมาทำงาน เนื่องจากบริษัทมีความต่อเนื่องของกิจการ มีความมั่นคงและสามารถให้เงินเดือนและสวัสดิการที่ดีกว่าห้างหุ้นส่วน

ข้อเสีย

- การดำเนินการถูกจำกัดภายใต้กฎหมายหลายฉบับ
- เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราที่สูง
- ต้องเปิดเผยข้อมูลของบริษัทให้กับผู้ถือหุ้นหรือสาธารณชนในกรณีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

บรรษัท

1. บรรษัทคล้ายบริษัท แต่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายพิเศษ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

2. ผู้ถือหุ้นของบริษัทส่วนใหญ่เป็นภาคเอกชน แต่ก็มีกระทรวงการคลังถือหุ้นรวมอยู่ด้วย จึงค่อนข้างมีความมั่นคง ตัวอย่าง บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

สหกรณ์

สหกรณ์เป็นหน่วยธุรกิจที่ตั้งโดยบุคคลตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป มีการจดทะเบียนตามกฎหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสมาชิก (ผู้ถือหุ้น)

ข้อดี

- มีนโยบายการลงคะแนนเสียง คือ สมาชิกมีสิทธิออกเสียงคนละ 1 เสียงเท่านั้น (ไม่ว่าจะถือหุ้นจำนวนเท่าใด) และจะลงคะแนนเสียงแทนกันไม่ได้
- แบ่งผลกำไร (เงินปันผล) ตามมูลค่าสินค้าที่สมาชิกซื้อจากสหกรณ์ในรอบ 1 ปี

ข้อเสีย

- การดำเนินงานไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ เพราะผู้บริหารได้รับผลตอบแทนต่ำ และไม่มีแรงจูงใจแข่งขันกับธุรกิจประเภทอื่น

สหกรณ์แห่งแรกของไทย คือ สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้จังหวัดพิษณุโลก จัดเป็นสหกรณ์การเกษตรจัดตั้งสมัยรัชกาลที่ 6 และปัจจุบันประเทศไทยมีสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด

ต้นทุนการผลิต

การวิเคราะห์เรื่องต้นทุนการผลิตมีรากฐานมาจากการวิเคราะห์เรื่องการผลิต ทั้งนี้เพราะในการผลิตสินค้า ผู้ผลิตได้รวบรวมปัจจัยการผลิตมาจากเจ้าของปัจจัยการผลิตมาใช้ในการผลิต ดังนั้นจึงต้องจ่ายค่าตอบแทนให้กับเจ้าของปัจจัยการผลิตที่เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิต ดังนั้นจึงต้องจ่ายค่าตอบแทนให้กับเจ้าของปัจจัยการผลิตในรูปของ ค่าเช่า ค่าจ้าง ดอกเบี้ย และกำไร ซึ่งค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จ่ายให้กับเจ้าของปัจจัยการผลิตรวม เรียกว่า ต้นทุนการผลิต

ลักษณะของต้นทุน ในทางเศรษฐศาสตร์

ได้จำแนกต้นทุนออกเป็น

1. ต้นทุนชัดเจนและต้นทุนแฝง

- ต้นทุนชัดเจน (Explicit cost) คือค่าตอบแทนปัจจัยการผลิตต่างๆที่จ่ายเป็นต้นทุนที่ไม่มีหลักฐานการรับจ่ายเงินเพื่อบันทึกบัญชี
- ต้นทุนแฝงหรือทุนไม่ชัดเจนหรือต้นทุนประเมิน คือต้นทุนที่เกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิตที่เป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัวของผู้ประกอบการ โดยไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนเป็นต้นทุนหรือจ่ายค่าตอบแทน เป็นต้นทุนแต่ต่ำกว่าราคาตลาด เช่น ใช้ที่ดินของตนเองปลูกข้าว โดยใช้แรงงานตนเองและใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่เก็บไว้เพาะปลูก เป็นต้น

2. ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์และต้นทุนทางบัญชี

- ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (economic cost) คือ ค่าตอบแทนปัจจัยการผลิตทั้งหมดรวมกำไรปกติที่ผู้ประกอบการได้รับทั้งที่จ่ายเป็นต้นทุนหรือเป็นกำไรหรือไม่ได้จ่าย สรุปแล้วต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ประกอบด้วยต้นทุนชัดเจนและต้นทุนแฝง

- ต้นทุนทางบัญชี คือต้นทุนที่รวมเฉพาะ ต้นทุนชัดเจนส่วนที่มีหลักฐานการรับ - จ่ายเงินที่สามารถบันทึกบัญชีได้ และอาจรวมต้นทุนแฝงบางรายการที่อาจประเมินมูลค่าได้ตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลอนุญาตไว้ (ต้นทุนทางบัญชีจึงเป็นต้นทุนที่คำนวณขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อการเสียภาษี)

3. ค่าเสียโอกาส (Opportunity cost) คือมูลค่าของทางเลือกที่ดีที่สุดที่ถูกละทิ้งในบรรดาทางเลือกทั้งหลายที่ต้องสละไป เมื่อมีการตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่งในการใช้ทรัพยากร ซึ่งการตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรทุกครั้งจะมีค่าเสียโอกาส หากว่ามีค่าเสียโอกาสต่ำถือว่าการเลือกใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม ถ้ามีค่าเสียโอกาสสูงถือว่าการเลือกใช้ทรัพยากรไม่เหมาะสม เช่น หากเราเรียนจบปริญญาตรีจะเลือกประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง โดยนำทางเลือกมาประเมินมูลค่าเป็นตัวเงิน

ตัวอย่าง

1. ถ้าจะทำงานบริษัทมีรายได้ตลอดชีพรวม 30 ล้านบาท
2. ถ้าทำงานรัฐบาลมีรายได้ตลอดชีพ 20 ล้านบาท
3. ถ้าเรียนต่อปริญญาโทและทำงานเอกชนมีรายได้รวม 80 ล้านบาท

ถ้าเลือกทางที่ 1 หรือ 2 ค่าเสียโอกาสเท่ากับ 80 ล้านบาท ถ้าเลือกทางที่ 3 ค่าเสียโอกาสเท่ากับ 30 ล้านบาท... คิดว่าทางเลือกใดเหมาะสมที่สุด

จากตัวอย่างทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดคือทางเลือกที่ 3 เพราะมีค่าเสียโอกาสต่ำสุด ทางเลือกที่เหมาะสมรองลงมาคือทางเลือกข้อที่ 1 ทางเลือกที่เหมาะสมน้อยที่สุดคือข้อที่ 2 เพราะส่วนต่างค่าเสียโอกาสดังกล่าวของทางเลือกนี้มีค่าสูงที่สุด จะเห็นว่า ถ้าใช้ปัจจัยการผลิตที่มีประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจสูง จะมีต้นทุนค่าเสียโอกาสต่ำ ซึ่งเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เป็นตัวเงินรวมถึงประโยชน์ต่างๆ ที่สามารถประเมินเป็นตัวเงินออกมาได้ เช่น ความพอใจ ความสะดวกสบาย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดสามารถนำไปใช้ผลิตสินค้าได้หลายชนิด ถ้านำปัจจัยการผลิตไปใช้ในการผลิตสินค้าชนิดหนึ่ง ก็จะหมดโอกาสที่จะนำปัจจัยการผลิตชนิดนั้นไปใช้ในการผลิตสินค้าชนิดอื่นอีก เพราะฉะนั้นเจ้าของปัจจัยการผลิตจะต้องนำปัจจัยการผลิตไปใช้ในทางที่มีผลตอบแทนสูงสุด โดยยอมเสียผลตอบแทนที่จะได้รับจากปัจจัยการผลิตที่นำไปใช้ในทางอื่น เราเรียกผลตอบแทนสูงสุดที่เจ้าของปัจจัยการผลิตต้องเสียสละไป เนื่องจากการนำปัจจัยการผลิตไปใช้ในการผลิตสินค้าชนิดหนึ่งว่าต้นทุนค่าเสียโอกาส

4. ต้นทุนของสังคม (social cost)

ต้นทุนของสังคม คือ ต้นทุนทุกชนิดที่เกิดจากการผลิตสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่สังคมต้องรับภาระ ต้นทุนของสังคมประกอบด้วย

1. ต้นทุนที่มีผลกระทบภายนอก (externalities) หมายถึงผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมใดๆ อันส่งผลต่อบุคคลอื่นโดยไม่มี การจ่ายเงินชดเชยผลกระทบดังกล่าวแบ่งเป็น 2 ลักษณะ

- ผลกระทบภายนอกที่เป็นบวก (external economies) เช่น การทำไร่ดอกทานตะวันเพื่อผลิตเมล็ดขาย ทำให้เกิดการทำให้ฟาร์มเลี้ยงผึ้ง ได้ทั้งน้ำผึ้ง และผึ้งช่วยผสมเกสร ทั้งยังได้ผลผลิตจากเมล็ดทานตะวันและได้อาชีพเสริม โดยให้คนไปท่องเที่ยวถ่ายภาพ

- ผลกระทบภายนอกที่เป็นลบ (external diseconomies) เช่น การสร้างคอมโดมิเนียมและใช้หน้าต่างกระจกติดฟิล์มแห่งหนึ่งก่อให้เกิดแสงสะท้อนต่ออาคารฝั่งตรงข้ามเป็นเหตุให้เกิดความร้อนสูงผิดปกติในตัวอาคาร จัดเป็นผลกระทบภายนอกที่เป็นลบ

2. ต้นทุนและประโยชน์เอกชน (private cost and benefit) ต้นทุนเอกชน คือต้นทุนที่หน่วยผลิตเป็นผู้รับโดยตรง ได้แก่ค่าตอบแทนที่จ่ายให้ปัจจัยการผลิต เช่น ค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ย ค่าวัตถุดิบ ส่วนประโยชน์เอกชนคือรายรับของหน่วยผลิตจากการขายผลผลิต โดยสรุปต้นทุนเอกชนเกิดจากการซื้อขายปัจจัยการผลิต ส่วนประโยชน์เอกชนเกิดจากการซื้อขายผลผลิต ทั้ง 2 อย่างมีการซื้อขายในตลาด

3. ต้นทุนและประโยชน์สังคม (social cost and benefit) ต้นทุนสังคม คือผลรวมต้นทุนเอกชนและผลกระทบภายนอกที่เป็นลบ ส่วนประโยชน์สังคม (social benefit) คือผลรวมของประโยชน์เอกชนและผลกระทบภายนอกที่เป็นบวก

โดยสรุปเศรษฐศาสตร์ ให้ความสำคัญต้นทุนสังคมเพราะผลกระทบภายนอกที่เป็นลบมักจะสร้างปัญหาต่อสังคมส่วนรวมและกลไกตลาดซึ่งเกี่ยวกับการซื้อขายปัจจัยการผลิตและผลผลิตนั้นไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เนื่องจากผู้ที่เสียหายจากการถูกผลกระทบภายนอกที่เป็นลบอยู่นอกการซื้อขาย จึงอาศัยกฎหมายแก้ปัญหาได้ แต่เศรษฐศาสตร์มีส่วนแก้ไขโดยช่วยวางหลักเกณฑ์และประเมินมูลค่าความเสียหายที่เกิดจากผลกระทบภายนอกเพื่อกำหนดค่าชดเชยที่เหมาะสมได้

5. การผลิตและต้นทุน

การผลิตเศรษฐศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

1. การผลิตระยะสั้น (Short-run production) คือ การผลิตที่ใช้ทั้งปัจจัยการผลิตคงที่ (fixed factors) คือ ปัจจัยที่มีปริมาณคงที่ไม่แปรผกผันตามปริมาณผลผลิต ไม่ว่าปริมาณผลผลิตจะเป็นเท่าไร ปัจจัยทุกชนิดเป็นปัจจัยคงที่ได้ทราบเท่าที่มีจำนวนเท่าเดิม เช่น โรงงาน เครื่องจักร เป็นต้น และปัจจัยการผลิตผันแปร (variable factors) คือ ปัจจัยที่แปรผกผันตามปริมาณผลผลิตและเป็นปัจจัยที่ผู้ผลิตสามารถปรับเปลี่ยนได้ทุกเวลา

2. การผลิตระยะยาว (long-run production) คือการผลิตที่ผู้ผลิตสามารถเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิตทุกชนิดตามความต้องการได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงโรงงานหรือกิจการ (scale of plant) นั้นเอง เราจะ

เห็นได้ว่าในระยะยาวปัจจัยทุกชนิดเป็นปัจจัยแปรผันจะไม่มีปัจจัยคงที่เพราะปัจจัยคงที่ที่กลายสภาพเป็นปัจจัยแปรผันไปทันทีเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงปริมาณหรือขนาดของมัน

3. ต้นทุนระยะสั้นและต้นทุนระยะยาว

เนื่องจากการผลิตระยะสั้นประกอบด้วยปัจจัยคงที่และปัจจัยแปรผัน ส่วนการผลิตระยะยาวประกอบด้วยปัจจัยคงที่ ดังนั้นจึงอธิบายได้ดังนี้

- ต้นทุนคงที่ (fixed cost) เป็นค่าตอบแทนที่จ่ายให้ปัจจัยคงที่ (คือปัจจัยที่มีปริมาณคงที่ ไม่แปรผันไปตามปริมาณผลผลิต เช่น อาคารโรงงาน เครื่องจักร ที่ดิน ค่าเช่าที่ดิน ดอกเบี้ย) ต้นทุนคงที่จึงไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณผลผลิต เนื่องจากปัจจัยการผลิตทุกอย่างอาจเป็นปัจจัยคงที่ได้ทราบเท่าที่มีจำนวนเท่าเดิม ไม่แปรผันไปตามปริมาณการผลิต

- ต้นทุนแปรผัน (variable cost) คือค่าตอบแทนที่ใช้จ่ายให้ปัจจัยแปรผัน จะแปรผันตามปริมาณผลผลิต ได้แก่ เงินเดือนและค่าจ้างพนักงาน ค่าวัตถุดิบ ค่าซ่อมเครื่องจักร ค่าน้ำไฟ โทรศัพท์ ฯลฯ

เทคโนโลยีกับการผลิตสินค้าและบริการ

ความหมายของเทคโนโลยี

เทคโนโลยี (Technology) หมายถึง ความรู้และการถ่ายทอดความรู้ในการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ โดยเฉพาะความรู้และความชำนาญ วิธีการที่เกิดประโยชน์กับการผลิต การกระจายผลผลิต เช่น ความรู้ในการใช้ทรัพยากร ความชำนาญในการผลิต วิธีการบริหารการตลาด เป็นต้น

ลักษณะของเทคโนโลยี

เทคโนโลยี สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ

- เทคโนโลยีที่แฝงอยู่ในรูปของความรู้และวิทยาการ ที่เราเรียกว่าทรัพยากรมนุษย์ (human resources) หรือทุนมนุษย์ (human capital) หมายถึงความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ โดยที่ความสามารถในตัวมนุษย์จะมีมากขึ้นเพียงใดในแต่ละสังคมนั้นก็ขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของประชากร ซึ่งเชื่อกันว่าสามารถพัฒนาได้ด้วยการให้การศึกษา ฝึกอบรม ส่งผลให้มีการเลือกใช้เทคนิคและวิธีการใหม่ๆ ที่ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความง่าย รวดเร็ว ประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงเกินกว่าวิธีการทำงานเดิมๆ

- เทคโนโลยีที่แฝงมากับ เครื่องจักร อุปกรณ์การผลิตต่างๆ ที่เรียกว่า สินค้าทุน (capital goods) หมายถึงความสามารถในการผลิต เช่น ความสามารถในการทำงาน ความสามารถในการประหยัดเวลา ซึ่งมีผลทำให้การทำงานบางอย่างง่ายกว่าการทำงานด้วยมือเปล่า เป็นต้น

เทคโนโลยีกับความสามารถในการผลิต

แม้ว่าเทคโนโลยีจะเป็นสิ่งที่มีอยู่ในทุกกิจกรรมแล้ว แต่ที่สนใจกันมากคงเป็นเทคโนโลยีในกิจกรรมการผลิต ทั้งนี้เพราะแต่ละสังคม แต่ละประเทศต่างให้ความสนใจกับการใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่มีอยู่จำกัดก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตหรือการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งในปัจจุบันเราจะเห็นว่าสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ความรู้ความชำนาญในการนำทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่มีอยู่จำกัดนั้นไปใช้ในการผลิตมีมากน้อยเพียงใด ดังนั้นการพัฒนาขีดความสามารถทางเทคโนโลยีของแต่ละสังคมจึงทำให้ความสามารถในการผลิตเปลี่ยนแปลงไปด้วย กล่าวคือ สังคมที่มีความรู้ความชำนาญในการผลิตดีกว่า จะได้รับผลผลิตมากกว่า หรือพูดง่าย ๆ ว่า “สังคมที่มีระดับเทคโนโลยีสูงกว่าจะเป็นสังคมที่ผลิตได้มากกว่า” ทั้งๆ ที่ใช้ทรัพยากรในปริมาณและคุณภาพที่เท่าเทียมกัน

ประโยชน์จากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มผลผลิต

- การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการช่วยให้สินค้าและบริการมีคุณภาพได้มาตรฐานตามแบบสากล กล่าวคือ มีการกำหนดระดับคุณภาพ จัดทำมาตรฐาน ควบคุมกระบวนการผลิต ตั้งแต่การตรวจสอบคุณภาพ การควบคุมคุณภาพ และการประกันคุณภาพการใช้งานของสินค้า
- การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการช่วยให้เกิดความปลอดภัย ในกระบวนการทำงาน ทำให้พนักงานได้ผลงานที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพในการทำงานที่สูง
- การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการช่วยให้หน่วยธุรกิจหรือรัฐบาลมีผลกำไรเพิ่มขึ้นจากการประกอบการ ทำให้ภาคการผลิตเกิดความมั่นคง อัตราการว่างงานลดลง
- การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการช่วยให้ผู้ผลิตลดต้นทุนการผลิตลง สามารถผลิตสินค้าออกมาขายในราคาที่ต่ำกว่าผู้ผลิตรายอื่นๆ ทำให้เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

ผลกระทบที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยี

- เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการขยายตัวการผลิต ทำให้เกิดกากหรือของเสียจากการผลิต เกิดปัญหาภาวะมลพิษธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- เกิดผลกระทบต่อดุลการค้า กล่าวคือ ในยุคของการแข่งขันเพื่อแย่งชิงตลาด ผู้ผลิตแต่ละรายต่างเร่งเพิ่มผลผลิตโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้
- เกิดผลกระทบต่อการบริโภคนิยม กล่าวคือ ผู้บริโภคได้รับประโยชน์สินค้าและบริการมีคุณภาพสูง ราคาถูก มีสินค้าให้เลือกมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันจะเกิดผลกระทบต่อการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยของผู้บริโภค ที่ใช้สอยเกินพอดี
- เกิดผลกระทบต่อการทำงาน กล่าวคือ การนำเทคโนโลยีมาใช้แทนแรงงานคน ทำให้แรงงานจำนวนหนึ่งถูกเลิกจ้างและไม่มีรายได้

สรุป

การผลิต หมายถึง การนำเอาปัจจัยการผลิตผ่านกระบวนการผลิตออกมาเป็นผลผลิตในเรื่องของระยะเวลาในการผลิตแบ่งเป็นการผลิตในระยะสั้นและการผลิตในระยะยาว การผลิตในระยะสั้นเป็นการผลิตในช่วงเวลาที่ผู้ผลิตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิตบางอย่างได้ จึงมีปัจจัยคงที่และปัจจัยผันแปร ส่วนการผลิตในระยะยาวเป็นการผลิตในช่วงเวลาที่ยาวนานที่ผู้ผลิตสามารถเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิตได้ทุกชนิด จึงมีเฉพาะปัจจัยผันแปรเท่านั้น ในการศึกษาการผลิตในระยะสั้นเป็นการผลิตเพื่อให้ได้จำนวนที่เหมาะสมทั้งปัจจัยการผลิตและผลผลิต เพราะการเลือกใช้ปัจจัยการผลิตในปริมาณที่แตกต่างกันจะทำให้ผลผลิตที่ได้รับแตกต่างกัน การเลือกใช้ปัจจัยที่เหมาะสมจะทำให้ประสิทธิภาพการผลิตสูงสุด โดยดูความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้วยเส้นผลผลิตรวม ผลผลิตเฉลี่ย และผลผลิตเพิ่ม และมีการแบ่งระยะเวลาการผลิตที่เหมาะสมเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นระยะที่เพิ่มปัจจัยผันแปรเข้าไปในปัจจัยคงที่ ผลผลิตรวมและผลผลิตเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นเสมอ ระยะที่ 2 เป็นระยะที่เมื่อเพิ่มปัจจัยผันแปรเข้าไปในปัจจัยคงที่แล้ว ผลผลิตรวมจะเพิ่มขึ้น แต่เพิ่มในอัตราที่ลดลงไปเรื่อย ๆ จนไปถึงจุด ๆ หนึ่งที่ผลผลิตรวมสูงสุด ส่วนผลผลิตเฉลี่ยจะลดลงเรื่อย ๆ สำหรับผลผลิตเพิ่มจะลดลงไปจนมีค่าเป็นศูนย์ ระยะที่ 3 เป็นระยะที่ผลผลิตรวมและผลผลิตเฉลี่ยจะลดลงส่วนผลผลิตเพิ่มจะมีค่าติดลบ

หน่วยการผลิต ประกอบด้วย หน่วยครัวเรือน หน่วยธุรกิจ หน่วยรัฐบาล ซึ่งเป็นหน่วยที่มีบทบาทในการผลิตสินค้าและบริการ โดยเฉพาะหน่วยครัวเรือนและหน่วยธุรกิจที่มีบทบาทมากที่สุดในการผลิตสินค้าและบริการมากที่สุด ซึ่งหน่วยธุรกิจประกอบด้วย ร้าน ห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัดห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล